

ΤΑ ΟΛΥΜΠΙΑ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Περὶ προστατευτικῆς χρωματισμοῦ τῶν ζώων καὶ τῆς ἀπομιμήσεως αὐτοῦ, ὑπὸ Θ. Σκούφου. — Στοχασμοί, ὑπὸ Π. Τ. Δημητρακοπούλου. — Ἐκ τῶν ἀπορρήτων, ποίημα, ὑπὸ Μ. Α. Μαλακάση. — Μία παρεξήγησις (εἰκὼν). — Ὁ Ναπολέων ἐπιληπτικός (ἐκ τοῦ ἰταλικῆ) ὑπὸ Κ. Καρροῦλα. — Εἰσαγωγή εἰς τὰς Νεφέλας τοῦ Ἀριστοφάνους, ὑπὸ Θ. Ν. Φλογαίτου. — Νεερλανδικὴ ποίησις: Βραδεία. — Ἀθηναϊκὰ Χρονικά. — Ρώσσοις ἀγορητῆς ἐν ταῖς Ἡν. Πολιτεῖαις, ὑπὸ Α. — Ἐβδομαδιαία φιλολογικὴ ἐπιθεώρησις. — ΕΙΚΟΝΕΣ: Ὁ χορὸς τοῦ πετεινοῦ.

ΕΤΟΣ Β'.

Ἀθῆναι τῆ 2 Φεβρουαρίου 1897

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΑΛΑΝΔΡΙΝΟΣ

ΑΡΙΘ. 5

Ἐκδίδεται κατὰ Κυριακὴν

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΤΑΤΕΥΤΙΚΟΥ ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΖΩΩΝ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΠΟΜΙΜΗΣΕΩΣ ΑΥΤΟΥ

Οί ποιηταί πολλάκις ψάλλουσι τὴν ἡρεμίαν καὶ τὴν εἰρήνην ἐν τῷ κόσμῳ, ἡμεῖς δ' ἐπιπολιῶς παρατηροῦντες προθυμοποιούμεθα νὰ ἀποδώσωμεν αὐτοῖς δίκαιον, μάλιστα δ' ἐὰν κατὰ τινὰ ὥραιαν ἡμέραν τοῦ πολυτέρπου Μζίου ἐντὸς σκιεροῦ καὶ παρθένου θάσους περιδιαβάζοντες εἰς τὰ ἄσκητα τῶν περωτῶν καὶ πικροχρόων κοιδῶν μετ' εὐλαβείας προσέξωμεν, τότε βεβαίως φάνηται ἡμῖν ἡ φύσις ἀπαστράπτουσα ἐκ φαιδρότητος καὶ μόνον ἡρεμίαν καὶ εἰρήνην ἀκτινοβολοῦσαν!

Ἐν τούτοις ἐὰν ἐκεῖ προσέξωμεν ἐπισταμένως θὰ ἴδωμεν, ὅτι τὸ πτηνόν, τὸ ὅποιον μόλις πρὸ ὀλίγου διὰ τοῦ ἄσματος τοῦ τόσον μᾶς ἐθελξε, αἰφνιδίως ἐπιπίπτει ἐπὶ περιπταμένου ἐντομου καὶ παρευθὺς τὸ καταβορῶν, ἐνῶ ταυτοχρόνως ἐκτίθεται εἰς τὰ βλέμματα ἑτέρου ἀρπακτικοῦ πτηνοῦ, ὅπερ λείαν ἀναζητεῖ. Μὲ βομβοῦσαν καὶ ταχεῖαν πτήσιν καθορμαζέει κατ' αὐτοῦ, τὸ συλλαμβάνει καὶ τὸ ἀποπνίγει μὲ τοὺς ἰσχυροὺς καὶ γαμψοὺς τὸν δυναχας ἐνῶ ταυτοχρόνως διὰ τοῦ βράχου τοῦ διασχίζει αὐτό. Θρηνώδης κραυγὴ μᾶς ἀναγκάζει νὰ στρέψωμεν ἄλλοῦ τὸ βλέμμα ἡμῶν· εἶνε τὸ κουᾶξ ἀπεθνήσκοντος ἀτραχίου, ὃν ὑδρέχιδνά τις ἐκ τῶν ὀπισθίων πεδῶν συνέλαβε καὶ μέλλει νὰ τὸν καταβορῶσθαι. Ἄς ἀπομακρυνθῶμεν τοῦ δυσάρεστου τούτου δράματος καὶ ἐξακολουθήσωμεν περιδιαβάζοντες ἐντὸς τοῦ σκιεροῦ θάσους. Παρευθὺς ἑτέρα σκηνὴ πρὸ τῶν ποδῶν ἡμῶν ἐκτυλίσεται. Κάμπη καμμένη ἐπὶ τοῦ ἐδάφους συσπειροῦται ἐν ἀγωνίᾳ θανάτου, καθ' ὅσον πλήθος μυρμηκῶν ἐπιμελῶς ἐνασχολοῦνται μὲ τὰς κοπτεράς τῶν σαγόνων ζώσαν νὰ τὴν καταμελήσωσι.

Οὕτω δὲ παρέχεται τῷ προσεκτικῷ παρατηρητῇ πανταχοῦ ἡ αὐτὴ εἰκὼν, εἰς ἀδιάλειπτος μεθ' ὅλης τῆς δυνάμεως τῆς ἐκμηδενίσεως καὶ τῆς ἄκρας ὀμότητος διεξαγόμενος ἀμοιβαίως ἀγὼν τῆς καταστροφῆς. Ἐκαστον ζῶον περιστοιχίζεται ὑπὸ πολυαριθμῶν ἐχθρῶν, καὶ μόνον ἐκεῖνο δύναται νὰ ἀναλάβῃ μὲ τινὰς ἐπιτάσας ἐπιτυχίας τὸν περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνα, ὅπερ κατέχει μέσον, ὥστε νὰ ἀνταγωνίζηται πρὸς αὐτούς.

Τὰ μέσα ταῦτα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ εἰσὶ λίαν ποικίλα. Ζῶα τινὰ ἔχουσιν ἰσχυρὰ ἀμυντικὰ καὶ ἐπιθετικὰ ὄπλα, ἰσχυράς ὀδοντοστοιχίας, κέρα κλπ., τινὰ δύναται τὰς προσβολὰς διὰ τῆς ταχύτητος τῶν ν' ἀποφεύγων, ἄλλα πάλιν διαφεύγουσι τὸν κίνδυνον διὰ τῆς ἀφανοῦς βιοτεύσεως τῶν ἐντὸς κοιλῶν δένδρων, σπηλαίων κλπ., τὰ πλείστα ὅμως εὐρίσκουσιν ἀποτελεσματικὴν ἀμυναν ἐν τῷ χρωματισμῷ καὶ τῇ ἀπομίμησιν ἄλλων ζῶων καὶ ἀντικειμένων.

Ὁ ἀμυντικὸς χρωματισμὸς δύναται νὰ εἶνε διαφορωτάτων εἰδῶν. Ἐν πρώτοις ἐμφανίζεται οὕτως, ὥστε ζῶα, ἀτίνα στεροῦνται οἷας ὀπότε ἀμύνει, εἶνε κεχρωματισμένα ὁμοίως πρὸς τὰ περιζ αὐτῶν ἀντικείμενα, τοῦτέστιν εἶνε κεχρωματισμένα κατὰ συμπαθειαν. Ὅτι δὲ τοῦτο διὰ τὰ ζῶα εἶνε μέγα πλεονέκτημα, εἶνε πρόδηλον. Ὁ λαγῶς, ὅσον ἀφορᾷ τὸ χρώμα του, εἶνε τόσον πρὸς τὸ ἐδαφος ἐξωμοιωμένος, ὥστε ἐὰν κῆται ἐντὸς αὐλακώματος ἐξηπλωμένος, δυνάμεθα ὑπεράνω αὐτοῦ νὰ διέλθωμεν χωρὶς νὰ τὸν παρατηρήσωμεν. Δευτὸς λαγῶς ἐνεκα τοῦ σκοτεινοῦ χρώματος τοῦ ἐδάφους τόσον θὰ διέφερον, ὥστε θὰ ἐγίνετο καὶ μακρόθεν ἀκόμη ὄρατος εἰς τοὺς ἐχθροὺς του. Ἐν τούτοις εἰς τὰς βορείους χώρας, ἐνθα σχεδὸν καθ' ὅλον τὸ ἔτος τὸ ἐδαφος εἶνε κεκαλυμμένον μὲ λευκὸν ἐκ χιόνος στρώμα, θὰ ἦτο διὰ τὸν λαγῶν τὸ χρώμα τοῦ ἐδάφους λίαν ἐπιβλαβές, διὸ καὶ ὁ πολιτικὸς λαγῶς φέρει τὸ χρώμα τῆς χιόνος. Ἐν γένει ἐπικρατεῖ παρά μὲν τοῖς ζῴσι τῶν πολιτικῶν χωρῶν τὸ λευκὸν χρώμα, παρά δὲ τοῖς τῶν ἀειπρασίων, ἐνεκα τῶν πυκνῶν δασῶν, τροπικῶν χωρῶν, ἐπικρατεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ τὸ πράσινον χρώμα καὶ τέλος εἰς ἐκεῖνα τῶν τῶν εὐκράτων ζῶων ἐπικρατεῖ τὸ χρώμα τῆς γῆς ἢ καὶ τῶν φλοιῶν τῶν δένδρων. Οὕτω π. χ. κατέχουσιν αἱ γλαῦκες, ἐπειδὴ τὴν ἡμέραν διακίνοισι κεκρυμμένα, φαιον καὶ μελανόχροον στικτὸν πτέρωμα, τὸ ὅποιον προσμοιάζει πρὸς τοὺς ὑπὸ λειχίνων κεκαλυμμένους κλάδους τῶν δένδρων, ἐφ' ὧν συνήθως καὶ διημερεύουσιν. Αἱ νυκτόβιοι ψυχραὶ, αἵτινες τὴν ἡμέραν ἡσυχῶς κἀθῆνται ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν δένδρων, μόνον λίαν δυσκόλως ἀπο-

τὸν φλοιὸν αὐτῶν διακρίνονται. Πέλοδες, ὄστριγγες καὶ κορυδαλοὶ ὁμοιάζουσι τῷ ἐδάφει, ἐπὶ τοῦ ὁποίου καὶ ἀποκρύπτονται, εἰς μέγιστον βαθμὸν.

Ἐνδιαφέρον παράδειγμα μᾶς παρέχουσι πρὸς τούτοις τὰ ἐντὸς ἀχανῶν ἐρήμων ζῶντα ζῶα. Ταῦτα εἰσὶν μὲ ὀλίγας ἐξαίρεσεις ὅσον ἀφορᾷ τὸ χρώμα καὶ ἰδίως ἐπὶ τῶν νώτων αὐτῶν, ἐπειδὴ θταν κτακλίνωνται ἐπὶ τῆς ἄμμου μόνον ταῦτα εἶνε ὄρατά, τόσον τελείως πρὸς τὴν ἄμμου προσηρμοσμένα, ὥστε δυσκόλως δύναται τις νὰ ἀναγνωρίσῃ αὐτά. Ὁ Κάρολος Vogt διδὲ ἡμῖν τὴν ἀκολουθὸν περιγραφὴν περὶ τῶν κατοίκων τούτων τῆς ἐρήμου. «Ἐν τῇ Σαχάρα εἰσὶν ὅλαι αἱ ἀκροῖδες φαιαὶ ἢ φαιοκίτριναί. Ὁ εἰς τοὺς κίτρινους καὶ ἐκ πηλοῦ τοίχους τῶν οἰκιῶν διεισδύων σκορπίος εἶνε κίτρινος, ἢ δὲ φαιὰ τῆς οὐραῖς του ἀσκή μὲ τὸ θνατηρόρον καὶ δηλητηριώδες κέντρον ἢ πλῆκτρον, φαίνεται ὡς προσέξον, ἐκ τοῦ πηλίνου τοίχου, τεμαχίδιον ζύλου· ἀπαντες οἱ ἰχθύς, οἱ διαβιῶντες εἰς ἀθάβῃ ὕδατα ἔχουσιν ἐπὶ τῶν νώτων τῶν τὸ αὐτὸ φαιὸν ἢ φαιοκίτρινον χρώμα, ὅπερ καὶ ἡ ἄμμος, ὑπερ τὴν ὅποιαν κολυμβῶσι· πᾶσαι αἱ σαῦραι εἰσὶν ὀχρῶφαια ἢ τινὰς φωτεινότερας ἢ σκοτεινότερας κηλίδας ἢ ταινίας· ἡ κερασφόρος ἐχιδνα ὁμοιάζει πρὸς μικρὸν καὶ ἄρτι ἀποσυντιθέμενον κλαδίσκον, ὃ δὲ πολὺ μεγαλειότερος ὀλοπτροφόφρος ὄφης ὁμοιάζει πρὸς παχυτέραν καὶ κατὰ τι σκοτεινότεραν βίξαν. Ἀρπακτικὰ, φθικὰ καὶ σκαλιστικὰ πτηνὰ εἰσὶ πάντα, τοῦλάχιστον τὰ νεογνά καὶ τὰ θήλα, φαιῶς, κίτρινως καὶ ὀχρῶς διαπεποικίλιμένα οὕτως, ὥστε καὶ οἱ ὀξυδερκίστεροι τῶν ὀφθαλμῶν δὲν δύναται ταῦτα ἀπὸ λίθους ἢ σωρὸν ἄμμου νὰ διακρίνωσιν, ἐὰν κατὰ σύμπτωσιν εἰσὶ κεκλιμένα. Ὁ θῶς καὶ τὸ χαιτωπρόβατον ἔχουσι κίτρινοφαιον χρώμα, ὡς οἱ βράχοι, ἐφ' ὧν διαίτανται· καὶ ὁ λέων, καίτοι δὲν εἶνε κυρίως ζῶον τῶν ἐρήμων, φέρει ἐν τούτοις τὸ χρώμα τῶν ἐρήμων, καὶ ἡ κάμπηλος εὐρισκομένη ἐν ἀναπαύσει, κρατεῖ ἐν ἀπομειμαχρυσμένῃ θέσει τὸν λαμῶν μετὰ τῆς κεφαλῆς τῆς οὐτῶς, ὥστε ὅστις τὸ πρῶτον εἰς ἀπεστάσεως τὴν βλέπει, ἐκλαμβάνει ταύτην ὡς στρογγύλον βραχον».

Ὁ Κάρολος Vogt ἀναφέρει τὸν λέοντα, ὡς κεκτημένον τὸν τὸ συμπαθητικὸν χρώμα, δὲν ἐννοεῖ ὅτι τοῦτο τὸν προστατεῖ κατ' ἐπιθέσεως ἄλλων ζῶων, ἀλλ' ὅτι κηθισθᾷ αὐτὸν ἀφανῆ, πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς λείας, καὶ τὴν ἐνέδραν εὐχερεστεράν. Χρησιμεῖται λοιπὸν αὐτῷ πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ περὶ ὑπάρξεως ἀγῶνος. Διὰ τὸν αὐτὸν λόγον εἰσὶ τὰ ἀρπακτικὰ ζῶα τῶν πολιτικῶν χωρῶν χιονόλευκα, ὅπως π. χ. ἡ πολικὴ ἀρκτος, ἡ πολικὴ ἀλώπηξ καὶ ἡ σκανδιναυκὴ νυκταῖα (λευκὴ γλαῦξ).

Ὁσάτω καὶ τὰ θηλάσια ζῶα εἰσὶ ἐν τῷ χρωματισμῷ τῶν ὁμοίως τῷ στοιχείῳ, ἐν τῷ ὁποίῳ ζῶσιν ἐξωμοιωμένα. Πολλὰ εἰς αὐτῶν, ὡς αἱ πολυαριθμοὶ μεδουσαί, σάλπαι, καρκίνοι κτλ. εἰσὶ τόσον κρυσταλλοφανεῖς καὶ τόσον διαφανεῖς, ὥστε δύναται μόνον ὑπὸ ὀρισμένης περιστάσεως νὰ ἀναγνωρισθῶσιν. Ἐπίσης καὶ εἰς τὰ γλυκεῖα ὕδατα ἀνευρίσκονται τοιαῦτα κρυσταλλοφανῆ ἢ ὑελοῦφα. Οἱ ἰχθύς τῶν γλυκίων ὑδάτων ἐπὶ τῶν νώτων εἰσὶ σκοτεινῶς κεχρωσμένοι, οὕτως, ὥστε ἀνωθεν ὁρώμενοι, οὐδὲως διαφέρουσι τοῦ βυθοῦ τῶν ποταμῶν, λιμνῶν κλπ., τὸ κάτωθεν ὅμως αὐτῶν μέρος, ἧτοι τὸ κοιλιακὸν εἶνε ἀργυρόλευκον, ὅπως ἀποφεύγωσι τοὺς ἐχθροὺς τῶν, ἐλτίνες κάτωθεν ἢ βαθύτερον αὐτῶν εὐρισκόμενοι, ζητοῦσι πρὸς τὰ ἄνω νὰ ἀνέλθωσιν ἢ ἀναβλέψωσι, ὅποτε τὸ ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦ ὕδατος ἀνακλόμενον καὶ διαθλόμενον φῶς, παρέχει αὐτοῖς τὴν ἰδίαν τοῦ ἀργυρολεῦκου ἐντύπωσιν.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΣΚΟΥΦΟΣ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ

(Ἐκ τοῦ ἰδιαίτερον σημειωματαρίου μου).

α) Ἡ φυσικὴ δὲν ἐξηγεῖ εὐλόγως τὴν πτώσιν τοῦ κερανοῦ καὶ τὸν ἦχον τῆς βροντῆς, διὰ τῆς μονάδος τῆς ταχύτητος τοῦ ἤχου καὶ τοῦ ἠλεκτρικοῦ σπινθηρος. Ἡ εἰμαρμένη εἶχεν ἄλλον σκοπὸν, προηγήσασα τὴν πτώσιν τοῦ κερανοῦ ἀπὸ τὴν ἀφιξίν τοῦ ἤχου τῆς βροντῆς, ἧτις τὸν ἐγέννησεν· ἤθελε νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν ἄθῳον καὶ ἀμέμμενον καὶ νὰ θραύσῃ τὴν κεφαλὴν του ἐπιτυχέστερον καὶ ἀσφαλτέστερον. Διὰ τοῦτο ρίπτει πρῶτον τὸν κερανοῦν κατὰ τῆς

Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΠΕΤΕΙΝΟΥ

κεφαλῆς τοῦ τυχοῦτος, τὸν φρονεῖ καὶ βροντᾷ ὑστερον, ὡς ἔαν λέγῃ :

— Ἀκούσατε τώρα τὸν κρότον καὶ σπεύσατε οἱ ὑπολοίποισμοι νὰ παραλάβετε τὸ πῶμα τοῦ θύματος !

β') Ἐὰν ὁ Θεὸς ἤθελε νὰ μεταμορφώσῃ τὴν αἰτιμὴν πρᾶγμα τι στερεόν, θὰ εὑρίσκετο, διὰ πρώτων ἴσως φορᾶν, εἰς μεγίστην ἀπορίαν· καὶ θὰ εἶχε δίκαιον. Ἐπρεπε νὰ εὔρη ὕλην τόσον ἰσχυράν ἀφ' ἑνός, ὡστε δλόκληρος βράχος ἐκ γρανίτου, πίπτων ἐπ' αὐτῆς ν' ἀδυνατῆ νὰ τὴν κλονίσῃ, καὶ τόσον ἀσθενῆ ἀφ' ἑτέρου, ὡστε μία θριξ νὰ τὴν καταρρίπτῃ εἰς ἀπειρα τεμάχια !

γ') Τὸ ἀγαπᾶν, διὰ τὸν πρώτον ἐρωτα τῆς γυναικός, εἶνε αἰσθημα· τὸ αἰσθημα, διὰ τὸν δεύτερον ἐρωτα τῆς γυναικός, εἶνε τέχνη.

δ') Ἐὰν ὁ ἄνθρωπος ἠγάπα ἰσοδῶς, ἢ γῆ, τὴν ὅποιαν κατείκει, θὰ ἦτον ἡ φωτεινότερα σφαῖρα τοῦ σύμπαντος, καὶ θὰ εἶχον ρόδα καὶ κατὰ τὸν χειμῶνα.

ε') Ὅταν ἡ γυνὴ σὲ ἀγαπᾷ, στενάζει· ὅταν σὲ ἀπατᾷ, σοῦ μειδιᾷ· καὶ ὅμως περισσύτερον σὲ θέλει μειδιᾶσα, παρὰ στενάζουσα. Μοιραῖον εἶνε νὰ ἀγαπᾷ κανεὶς περισσότερον τὸ ἀντικείμενον ἐκεῖνο, τὸ ὅποιον ἐννοεῖ ὅτι κινδυνεύει νὰ χάσῃ ταχύτερον.

ς') Δὲν ὑπάρχει τίποτε σκληρότερον ἀπὸ τὴν κατάστασιν, εἰς ἣν περιπίπτει ἡ ψυχὴ μας, ὅταν τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο πτηνόν, τὸ ῥοῖον ὀνομαζόμενον εὐτυχίαν, ἀρίπταται ἐκ τῶν χειρῶν μας, πεδυγίζει δὲ πέριξ τοῦ κλωβοῦ του, χωρὶς νὰ φαίνεται διατεθειμένον νὰ εἰσελθῇ πλέον ἐν αὐτῷ.

ζ') Ἐὰν ὁ Θεὸς ἠγάπα καθ' ἣν στιγμὴν ἐπλαττε τὸν Ἀδὰμ, ἀντὶ νὰ τὴν πλάσῃ τοιοῦτον, θὰ ἐπλαττε μόνον μίαν γιγαντώδη καρδίαν καὶ ἄνωθεν αὐτῆς θὰ προσεκόλλα μίαν παράδοξον καὶ τρατώδη κεφαλὴν ἀνευ ἐγκεφάλου, καὶ ἔχουσαν μόνον ὀφθαλμούς διὰ νὰ θαυμάζῃ καὶ χεῖλη διὰ νὰ φιλῆ !

η') Ὁ καταπίπτων εἰς τὸν βόρβορον ἀδάμας, καὶ ὁ ἀνυψούμενος εἰς τὸν ἀέρα κωνιορτός, οὐδέποτε κατάρθωσαν ν' ἀλλάξωσιν ὀνόματα, οὔτε νὰ παραμείνωσιν ἐπὶ πολὺ ἐκεῖ, ὅπου ὁ μοιραῖος ἀνεμὸς τοὺς ἐξώθησεν· ὁ πρώτος ὑετός τοῦ οὐρανοῦ ἐκπλύνει τὸν ἀδάμαντα ἐκ τοῦ βορβοῦρου, καὶ μεταβάλλει τὸν ὑψωθέντα κωνιορτόν εἰς βόρβορον ἐκ νέου, ὁ ἀνατέλλων δὲ ἥλιος κατὰ τὴν ἐπομένον, εὐρίσκει συνήθως πολὺ διαφορετικὰ τὰ πράγματα τῆς προτερείας.

θ') Διὰ τὸ ἐλκύσῃ τὴν εὐνοῖαν τοῦ κλέπτου, πρέπει νὰ ἦσαι, ἢ δεξιὸς περὶ τὸ κλέπτειν, ἢ δεξιὸς περὶ τὸ κλέπτεσθαι.

ι') Ὁ ἔρωτος εἶνε ἡ αὐγὴ τῆς ψυχῆς, ἡ φιλία εἶνε ἡ ἡμέρα τῆς καὶ τὸ μῖσος ἡ νύξ τῆς.

ια') Ἡ κεφαλὴ τοῦ μεθύσου εἶνε ὅπως καὶ τὸ ποτήριον διὰ τοῦ ὁποῖου πίνει, ἔχει μόνον στόμα· ὧτα, ὀφθαλμούς καὶ ἐγκέφαλον οὔτε εἶχον ποτέ, οὔτε θὰ ἔχουσιν ἀμφότερα, ἐφ' ὅσον ἡ μὲν λέγεται «κεφαλὴ μεθύσου», τὸ δὲ «ποτήριον».

ιβ') Ὅταν κινεῖται μόνον ἡ γλῶσσα τοῦ ἀνθρώπου, ἀκίνητοισι δὲ αἱ χεῖρες καὶ οἱ πόδες, ὁ χρόνος παύρηται ματαίως, ἢ δὲ τυχῆ ἀνείγει τότε τοὺς ὀφθαλμούς τῆς καὶ καρφώνει τὴν σφαῖραν τῆς.

ΠΟΛΥΒΙΟΣ Τ. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΚ ΤΩΝ ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ

III

Σὰν τὸ πουλί σιὰ νύχια τοῦ πετρίτη,
Παράδερνες, ἀγάπη μου ἀκριδὴ·
Καλὰ δὲ σεῖχε ἀκόμα ὁ ἥλιος 'δῆ,
Πόλαμπες σὰν τὸν ἦλιο μέσ' ἴτό 'σπίτη,
Καὶ μπλέχτικες στὰ νύχια τοῦ πετρίτη,
Ἀγάπη μου, ἀγάπη μου ἀκριδὴ.

Καὶ πέσανε τὰ ρόδα σου τὰ πρώτα,
Τάγγελικά σου ρόδα τὰ ξανθά,
Χλωμὰ καὶ μαραμμένα, ἀπὸ τὰ χνώτα,
Τὰ γέρικα, τὰ τρισφαιμακερά·
Πῶς πέσανε τὰ ρόδα σου τὰ πρώτα
Τάγγελικά σου ρόδα τὰ ξανθά !

Καὶ σεῖδα, μιὰ ὀμορφιὰ σαβανωμένη,
Νὰ λιώνῃς μέσ' στὸ φῶς, σὰν τὸ κερί,
Κι' ὠμιενὰ, μου σπαρτάρισε ἡ ψυχὴ,
Ψυχὴ, γιὰ τὴν ἀγάπη διψασμένη
Καὶ σεῖδα, μιὰ ὀμορφιὰ σαβανωμένη,
Καὶ σκλάβωσες τὴ μαύρη μου ψυχὴ.

Καὶ σάνοιξα θερμὴ τὴν ἀγκαλιά μου
Καὶ τὴ ζωὴ μου σοῦδωσα πνοή·
Σὲ κοίμιζαν, θυμᾶσαι, τὰ φιλιά μου
Καὶ σὲ γλυκοξυπνοῦσαν τὴν αὐγὴ,
Θερμὴ, μέσ' στὴ θερμὴ τὴν ἀγκαλιά μου,
Ποῦ τὴ ζωὴ μου σοῦδωνε πνοή !

Σανάστισα καὶ ρόδισεν ἡ νιότη
Πάλι τὸ πρόσωπό σου τὸ χλωμό·
Πανέννοστη, γλυκειά, καθὼς ἡ πρώτη,
Ποῦ τὸν παλῆδ σου ἐχάθηκε καιρὸ,
Σανάστισα· καὶ ρόδισεν ἡ νιότη
Πάλι τὸ πρόσωπό σου τὸ χλωμό.

Καὶ ζήτησα, ὅταν σεῖδα ἀναστημένη,
Νὰ σοῦ ξυπνήσω ἀκόμα, τὴν καρδιά·
Κεῖδα· λαχτάρα δ, τ' εἶδα, συμφορά !
Κοιμώτανε βαρειά, σαβανωμένη,
Σὰ ζήτησα, ὅταν σεῖδα ἀναστημένη,
Νὰ σοῦ ἀναστήσω ἀκόμα τὴν καρδιά !

Τοῦ κάκου ἡ φλογερὴ μου ἀγάπη ἐχύθη
Σὲ λόγια, σὲ τραγοῦδια, σὲ σιωπὴ·
Τὰ δάκρυά μου, κιὰν πέφτανε βροχή,
Δὲ σοῦ ξυπνοῦσαν τίποτε στὰ στῆθη·
Τοῦ κάκου ἡ φλογερὴ μου ἀγάπη ἐχύθη
Σὲ δάκρυα, σὲ τραγοῦδια, σὲ σιωπὴ.

Κ' ὑπόμεινα στὰ πόδια σου νὰ λυῶνα
Χωρὶς ἐλπίδ' ἀπόκουφη καμμιὰ·
Κι' ὡς μ' ἐδλεπερ, λυωμένο ἀπὸ τὸν πόνο,
Καινοῦρια σοῦ νενοῦσα ἐπιθυμιά...
Κ' ὑπόμεινα στὰ πόδια σου νὰ λυῶνα
Χωρὶς ἐλπίδ' ἀπόκουφη καμμιὰ.

Καὶ τώρα ποῦ εἶσαι ἄλλοῦ παρ' ὀμείνη
Κι' ἐγὼ μακριὰ σου σβύνω, ξεψυχῶ,
Κάτι μου λείπει, νὰ ζήσω, μιὴ σὲ δῶ
Κι' ἄλλη φορὰ χλωμὴ καὶ μαραμμένη,
Καὶ τότε ποῦ εἶσαι ἄλλοῦ παρ' ὀμείνη
Κι' ἐγὼ μακριὰ σου σβύνω, ξεψυχῶ.

Καὶ περιμένω, περιμένω πάλι,
Νὰ σοῦ ξαναχαρῶ τὴ ζωὴ,
Κι' ἐκεῖ, γυρτὸς στὰ πρώτὰ σου τὰ κάλλη,
Νὰ φῶ τὴ στερνὴ μου τὴν πνοή,
Δίχως νὰ νοιώσῃς, τίποτε καὶ πάλι,
Τίποτε, ἀπ' τὴ χαμένη μου ζωὴ !

M. A. ΜΑΛΑΚΑΣΗΣ

ΜΙΑ ΠΑΡΕΞΗΓΗΣΙΣ

Εἰκῶν

Ο Γεώργιος Ἀνδρεάδης εἶνε ἐκ τοῦ κύκλου τῶν πτωχῶν τῷ πνεύματι—ὑποψήφιος δηλαδὴ τοῦ Παραδείσου.— Ἔχει ἀρκίον μύστακα, φαλάκραν, ῥίνα προμήκη, σῶμα κοντόχονδρον καὶ πεντήκοντα ὀκτὼ χρόνια εἰς τὴν ράχιν του. Δὲν εἶνε ἀσχημος, εἶνε δὲ ἔμπορος ἀποικιακῶν μὲ σεβαστὴν περιουσίαν.

Ποτὲ δὲν ἐνουμφεῦθη καὶ φαίνεται ὅτι τώρα, ὅτε ἐπέρκασε πλέον ὁ καιρὸς μετενόησεν. Ἄφου καὶ ὁ Θεὸς εἶπεν ἄλλως τε : « Δὲν εἶνε καλὸν νὰ ζῆ ὁ ἄνθρωπος μόνος ».

Ἀπεράσισε λοιπὸν μαζὺ μὲ ἓνα ὑπηρετὴν μαῦρον, τὸν ὅποιον πρὸ πολλοῦ εἶχε, νὰ πάρῃ καὶ μίαν νέαν, ἣτις διττῶς νὰ τὸν ὑπηρετῆ. Καὶ πράγματι τριακτὴ γυνὴ δὲν ἐβράδυνε νὰ εὐρεθῆ.

Ἦτο ξανθὴ, ὠραία πολὺ, σωστὴ Ἀφροδίτη,—ὡς τὴν ἀπεκάλεσε—ἀναστήματος μετρίου, ροδοκόκκινη, μὲ δύο σειρὰς μαργαρωδῶν ὀδόντων, μὲ στῆθος ποῦ θὰ ἐτρέλλαινε καὶ μαθητὴν τοῦ Μιχαράκη.

Ὁ ἥρωσ μας κατεῖγετο ὑπὸ ἐρωτομανίας τώρα στὰ γεράματα· τὴν ἠγάπησε πολὺ, τὴν ἔλαμνεν οἰκουράν καὶ συνέζη μετ' αὐτῆς. Δὲν ἐζήνιτο πλέον οὔτε εἰς τὰ καφενεῖα, οὔτε εἰς συναναστροφάς, οὔτε καὶ εἰς καμμίαν δικασκίδασιν. Προετίμα ἀντὶ νὰ παίξῃ τάβλη νὰ γυμνάξεται εἰς τὸ σφαιριστήριον τῆς Ἀφροδίτης του. Ἐγινε τέλος πόντων οἰκογενειάρχης. Προσπάθει οἰκονομῶν νὰ αὐξήσῃ τὸ ποσὸν τὸ ὅποιον θὰ ἄρηνεν εἰς τὸν μέλλοντα κληρονομῶν του.

Καὶ πράγματι ἡ Λιλή,—οὕτως ὀνομαζεταῖ Ἀφροδίτη του— ἦτο ἀπὸ τινος ἐγκυος. Ὁ Ἀνδρεάδης ἐγινε πρελλὸς ἀπὸ τὴν χαρὰν του. Ἀνεκίωσσε δὲ τὸ χαρμῶσονον γεγονός μετ' ὑπερηφανείας εἰς τοὺς φίλους του.

— Λοιπὸν ἀπέπεσαι νὰ τὴν πάρῃς γυναῖκα σου ; τὸν ἠρώτησεν εἰς φίλος του.

— Βεβαίωτατα, φίλε μου. Μόλις γεννήσῃ.
Καὶ ὁ ἐπὶ τοσαῦτα ἔτη ζήσας ἀνευ οἰκογενειακῆς γαλήνης, ὁ μὴ γνωρίσας πατρικὸν αἰσθημα μέσα του, μετὰ χαρᾶς ἐνηγκαλιζέτο τὴν γυναῖκα ἐκεῖνην, ἣτις μετ' οὐ πολὺ θὰ τοῦ ἐχάριζε τὴν οἰκογενειακὴν εὐδαιμονίαν, τὴν ἐσφιγγεν ἐπὶ πολλὰς ὥρας εἰς τὰς ἀγκάλας του, καὶ ὁ ψυχρὸς καὶ συνθροπὸς γέρον μετεδῆθη εἰς φλογερὸν ἐρωτόληπτον νεανίαν.

Τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐμελλε νὰ γεννήσῃ ἡ Λιλή, ὁ φίλος μας Ἀνδρεάδης ἔκαλεσε τὸ κατάστημά του καὶ μετέθε εἰς τὴν οἰκίαν του ἀγωνίων νὰ μάθῃ πότε θὰ ἐλευθρωθῆ ; Πότε θ' ἀκούσῃ τὴ φωνὴν του ; Πότε θὰ τὸ σφίξῃ εἰς τὰς ἀγκάλας του ;

Τὰς ὥρας αὐτάς τῆς ἀγωνίας του διεσκέδαζον ὄνειρα, ὄνειρα μέλλοντος.

Θὰ εἶχε τέλος πάντων ἐν τέκνον—ἀδιάφορον ἂν ἦνε ἄρρεν ἢ θῆλυ—ἤρει ὅτι θὰ τὸ σφίγγει εἰς τὰς ἀγκάλας του, θὰ τὸ θαυπεύῃ μὲ τὰς γεροντικὰς καὶ ρυτιδωμένας χεῖρας του. Ὅταν θὰ ἐμεγάλωνε θὰ τὸ ἐπερνε μαζὺ του, θὰ τοῦ εἶδε γλυκίσματα. Καὶ ἡ σιωπηλὴ οἰκία του θὰ ἀντήχῃ τώρα πλέον ἀπὸ τὰς φωνὰς τοῦ παιδιοῦ, ὅπερ ἐγεννήθη ἐκ τοῦ γεροντικοῦ—ἀλλά καὶ πρώτου—ἐρωτῆς του.

Καὶ ἐπερίμενον, ἐπερίμενον ἀγωνιαδῶς.

Ἄλλ' ἡ μακία τὴν ὅποιαν προσεκάλεσε τὸν ἐσεβασίωσεν ὅτι θὰ ἐγένεα μετὰ τρεῖς ἢ τέσσαρας ὥρας, ἴσως καὶ κατὰ τὸ μεσονύκτιον.

Ἡ ἡμέρα εἶχε παρῆλθῃ χωρὶς νὰ τὴν ἐνόησῃ. Αἱ σκέψεις του συνεκρούοντο ἐν τῇ παραφόρῳ ἀντιθέσει τῆς ἀνομοιογενείας του ὅτε τὸ σκότος τοῦ ἐρητισμοῦ ὡ ; φῶς ; καὶ ἐγερεῖται ἡναψὲ μίαν λαμπαν καὶ ἐκάθητε παρὰ τὴν τράπεζαν. Ἐλαβεν ἐν βιβλίον τὸ ὅποιον εὐρὲ πρόχρον. Ἦτο ἡ Ἅγια Γραφή. Ἦνοιξε τὴν σελίδα ἢ ὅποια λέγει περὶ τῆς ὄνου τοῦ Βλαχάκη, ἣτις ὠμίλει.

— Περὶ ἐργον πρᾶγμα, σὺν νὰ πῶ ὅτι ἡ γυναῖκα μου θὰ γεννήτῃ μίαν γάταν.

Καὶ μὲ αὐτὴν τὴν σκέψιν ἐξηκολούθει βλέπων ἐν τῷ βιβλίῳ ἢ ἀναγινώσκων. Αἶφνης εἰς τὸ γειτονικὸν δωματίον—ὅπου εὐρίσκετο

ἡ Λιλή—ἐκούσθησαν φωνὰ ὠδύνης, θόρυβος· ἐπηκολούθησαν καὶ βήματα ταχέα.

Ἠγήθη ἀσυνειδήτως. Διασκελίζει σχεδὸν τὰ πρὸ αὐτοῦ, ὄρμα πρὸς τὴν θύραν, ὅτε ἐπιραίνεται ἡ μακία.

— Λοιπὸν τί παιδί εἶνε ;... ἐρωτᾷ ἀγωνίων.

— Ἐνα ἀραπάκη, ἀποκρίνεται μετὰ προσποιημένης θλίψεως αὐτή.

— Ἄ ! ἐρώνησεν, καὶ ἔπεσεν εἰς τὰς αἱματομένης σχεδὸν χεῖρας τῆς.

Ἀπίθαλεν ἀμοφτέρους τῆς οἰκίας του. Ἐχασεν ὄλους τοὺς πόθους του, ὅλα τὰ ὄνειρά του. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ τοῦτο μόνον. Ἔχει καὶ τοὺς ἀστεϊσμούς τῶν φίλων του, οἱ ὅποιοι τοῦ λέγουσιν ὅτι τὰ εἶρηκε πολὺ σκοῦρα. Τὸ καταρραμῆνον αὐτὸ χρῶμα, βλέπετε, προδίδει τὰ πάντα.

Σωστὰ λέγει καὶ ὁ ἀρχαῖος φιλόσοφος «Μηδένα πρὸ τοῦ τέλους μακαρίζε».

Ο ΝΑΠΟΛΕΩΝ ΕΠΙΛΗΠΤΙΚΟΣ

Καθὼς πάσα πράξις εἶχε τὸ leit-motif τῆς, πᾶν πρόσωπον τὴν μεταπτώσιν του, οὕτω πάσα ἱστορικὴ περίοδος εἶχε τὸ ἀντικείμενον τῆς, τὸ πνεμά τῆς, τὸ ὅποιον οὐδέποτε λησμονεῖ, τὸ εἰδῶλον τῆς, εἰς τὸ ὅποιον δὲν κουράζεται νὰ καίῃ τὸν λιθῶνωτόν τῆς δόξης.

Εἶνε ἡ συνέπεια ἀρὰ γε ἐξέως, εἶνε ἡ ἀηδία τῆς παρουσίας γενικῆς μετριότητος, ἣτις δὲν ἐπιδεικνύει ἐν ἄστρον, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ν' ἀπενίξῃ κανεὶς, ἢ εἶνε ἡ ἀναγέννησις θαυμασμοῦ, ὅστις ἐφαίνεται τελείως ἐσεβασμένος ;

Ἄγνοῶ. Εἶνε ὅμως γεγονός—καὶ ὡς τοιοῦτον ἀρκεῖ νὰ τὸ παραδεχθῶμεν χωρὶς νὰ τὸ ὑποβάλωμεν εἰς ἀνάλυσιν—ἐπιζητούντες τὰ αἵτια.

Ὁ Ναπολέων βρακυλεῖ εἰσέτι ἐπὶ τῆς φιλολογίας, ἀφου τοσοῦτον ἐκυριάρχησεν ἐπὶ τῆς πολιτικῆς. Καὶ ἴσως ἐν τῇ ὑποταγῇ τῶν νέων αὐτοῦ πιστῶν ὑπάρχει λόγος, τὸν ὅποιον ἡ παρούσα θλιβερά κατάσταση καθορίζει : Ὁ Ναπολέων εἶνε βεβαίως μέγας, ἐπιθετόν, ὅπερ δὲν δυναταί τις ν' ἀποδώσῃ εἰς οἰονόηποτε, εἶνε δεσπότης, ἀλλὰ δεσπότης μεγαλοφυῆς, πρὸς ὃν στρέφουσι μελαγχολικῶς τὴν διάνοιαν ἐκεῖνοι, οἵτινες πρὸ τοῦ σημερινοῦ κοινοβουλευτισμοῦ (parlamentarism) ἐπανακαμθάνουσι τὴν φράσιν τοῦ Casti : κάλλιον μεταξὺ τῶν γαμψονύχων ἐνὸς λέοντος ἢ μεταξὺ τῶν ὄνυχων χιλίων ποντικῶν.

Μέχρι τῆς ἐποχῆς μας ἡ κολοσιαία τοῦ Ναπολέοντος μορφή εἶχε μελετηθῆ πρὸ παντός ὑπὸ τὴν ἱστορικὴν αὐτῆς ἐποψίν, καὶ τὸ ἀνεκδοτικὸν καὶ στρατιωτικὸν αὐτῆς μέρος, τοσοῦτον εὐρὴ καὶ ἐκυστικόν, εἶχε καταλάβῃ σχεδὸν ὀλόκληρον τὴν βιογραφίαν τοῦ μοναχικοῦ ἐκεῖνου ἀνδρός.

Ἄλλ' ὅτι καθ' ὀλοκληρίαν παρημελήθη ἡ ψυχολογικὴ τοῦ ἀνδρός μελέτη. Ἀρκούσι τὰ ἔργα τῆς τελευταίας δεκαετηρίδος, πρὸ πάντων γαλλικά, ὅπως ἀποδείξωσι τοῦτο. Ἄλλ' ἐν πᾶσι τὸ ἱστορικὸν μέρος ὑπερτερεῖ, καὶ πρὸ παντός ὑπερτερεῖ τὸ αἰσθημα τῆς μεροληψίας, ὁ ἀκαυρὸς οὗτος φακός, ὅστις καλύπτει διὰ τοῦ αὐτοῦ χρώματος τὰ γεγονότα, τὰς πράξεις, τὰς διηγήσεις, τὰς μᾶλλον διαφόρους καὶ ἀντιθέτους.

Διαπρεπὲς Ἰταλὸς ἐπιστήμων, ὁ καθηγητὴς τοῦ πανεπιστημίου τῆς Παδοῦης Ἀβουττος Tebaldi ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ ὅπως μελετήσῃ τὸν ἄνθρωπον μὴ ἐπηρεαζόμενος, μὴ φρονιζόμενος οὔτε περὶ τοῦ στρατιωτικοῦ, οὔτε περὶ τοῦ νομοθετικοῦ, οὔτε περὶ τοῦ διπλωματικοῦ,—ἠθέλησε νὰ ζητήσῃ ὅποια ἐνέργεια κληρονομικὴ ἢ προσωπικαία, παθολογικὴ ἢ φυσιολογικαία, ἐπέδρασαν ἐπὶ τοῦ παραδόξου ἐκεῖνου ὀργανισμοῦ—ἠθέλησε, δηλονότι, νὰ ἐκτείνῃ ἐπὶ τῆς ἀνατομικῆς—ψυχολογικῆς τραπέζης τὸ σῶμα ἐκεῖνο ἀπὸ τοῦ ὁποῖου ἐπὶ τοσοῦτον χρόνον ἐξηρτώοντο αἱ τύχαι συμπάσης τῆς Εὐρώπης. Καὶ ἡ προσπάθειά του ἐδημιούργησε μίαν σελίδα ἐνδεικνύουσαν τῆς ψυχολογίας, τῆς μεγαλοφυῆς, κεφάλαιον ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον νέον τὸ ὅποιον προσετέθη εἰς τοὺς ἀπέρους ἐκεῖνους τόμους οἵτινες εἶνε τὸ παγκόσμιον μνημεῖον τοῦ περιόδου τοῦ Ἀούστεριτου νικητοῦ.

Ἡ ἀρχὴ τῆς οικογενείας τοῦ Ναπολέοντος ἐξαφανίζεται εἰς τὰ σκότη τοῦ Μεσαίωνα, καὶ μόνον ἀπὸ τοῦ πάππου αὐτοῦ ἔχομεν μερικὰς πληροφορίας. Μεταξὺ ὅμως τῶν διαφορῶν καὶ ἀγνώστων ἀντιπροσώπων τῆς γενεᾶς ἐκείνης, βασιλεύει προεξάρχων ὁ νόμος τῆς κληρονομικότητος, μετὰ τῆς ἐναλλαγῆς ἐπανειλεῦσεως τῶν ψυχροστικῶν χαρακτήρων ὅστις ἐπικυριαρχοῦσι ἐπὶ τοῦ καθόλου οἴκου.

Συναθροίζοντες τὰς χαρακτηριστικὰς ταύτας σημειώσεις εὐρίσκωμεν τὴν υπερβολικὴν φιλοδοξίαν ἐν τῷ Ἰωσήφ, τὸ πάθος, τὸ δικηγορικὸν εὐμετάβολον, τὸν ἐγωισμόν, τὴν φιλοχρηματικὴν ἐν τῷ Λουκιανῷ, τὸ θάρρος ἠνωμένων μετὰ τῆς φιλοδοξίας ἐν τῷ Λουδοβίκῳ, τὴν ἀσωτίαν, τὴν ἀνοσιότητα καὶ τὴν φιληδονίαν ἐν τῷ Ἰερωνύμῳ, τὴν ἀλαζονείαν καὶ τὴν συμπάθειαν ἐν τῇ Ἐλίξ καὶ τὴν κορυφότητα καὶ τὴν εὐγένειαν ἐν τῇ Παυλίᾳ.

Εἰς τοὺς πολυαριθμοὺς τῶν Ναπολεοντιδῶν ἀπογόνους, αἱ αὐταὶ μορφαὶ ἀναπαράγονται, αἱ αὐταὶ σειραὶ ἐπαναλαμβάνονται.

Ὁ Ναπολεὼν τὰς συνειδήσεις καὶ μερικὰς ἀμύλιας τὰς υπερβαίνει. Ἐχει λιαν ἀνεπτυγμένη τὴν δύναμιν τῆς θελήσεως καὶ τὸ ἐνοστικὸν τοῦ μεγαλείου, ἀρετὰς τὰς ὑποίας μετὰ τοῦ ἐρωτος τῆς σάξως καὶ τοῦ ἐνοστικτοῦ τοῦ ἐπιτάγματος, ἐκληρονόμησε ἀπειθείας παρὰ τῆς μητρὸς του· παρὰ τοῦ πατρὸς του ἔσχε τὸ πνεῦμα τῆς ἀνάγκης, τὸ εὐμετάβολον τοῦ πνεύματος, καὶ πρὸ παντός, τὴν νόσον τοῦ σώματος καὶ τὴν προδιάθεσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν καρκίνον.

Ὁ Ναπολεὼν ἐσυνείθηξεν νὰ ἀστειεύεται διὰ τὴν μακίαν πρὸς τὰ γράμματα καὶ τὰς τέχνας τῶν συγγενῶν του· ἀλλ' ἐὰν παρατηρήσωμεν τὰς δικηγορικὰς διεγέρσεις αὐτοῦ εὐρίσκωμεν ὅτι πολλὸ δικαιότερον ἔπρεπε ν' ἀστειεύεται περὶ αὐτοῦ. Ἀναφαίνεται ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας συγγραφεὺς διὰ τῆς Ἱστορίας τῆς Κορσικῆς, φίλος πάντοτε τῶν ἐπιστημῶν, κριτικὸς τραγωδιῶν ὅτε ἦτο ὕπατος, καὶ εἰς τὸ «Ἀίγυπτιον δελτίον» τὸν βλέπομεν θέτοντα μεταξὺ τῶν τίτλων καὶ τὸν τίτλον τοῦ Μέλους τοῦ Καλ. Ἰνστιτούτου.

Ὁ υἱὸς του θὰ κληρονομήσῃ χαρακτηριστικὰ τινὰ τοῦ πατρὸς του ; Εἰς τὰς φλέβας τοῦ βασιλέως τῆς Ρώμης ἔρρεε χεῖμαρρος ἀμύλιας διαφόρου, ζέου καὶ ἀλλως τε συγγόντα τὴν μεγαλοφυῶν διὰδέχεται μετρίως. Ἐκ τοῦ ἀτυχοῦς, ἀλλως τε, νεανίου δὲν μᾶς ἀπομένει ἄλλο τίποτε εἰμὴ ἐν βάλλερ καὶ μία λέξις—πολλὸ ὀλίγα τεκμήρια πρὸς σχηματισμὸν οὐκ ἀσπίστευτον κρίσεως.

Ὁ Ναπολεὼν ἦτο ἐπιληπτικός ; Ἴδου τὸ μέγα πρόβλημα, περὶ τοῦ ὁποίου, οὐκ ἴσως ὁ ὄχιλος, ἀλλ' ἡ ἐπιστήμη ἐνδιαιρέσεται ὑπὲρ πᾶν ἄλλο.

Ἦτο βεβαίως ὁ Ναπολεὼν νευρικοῦ συστήματος εἰς τὸ ἔπακρον εὐαισθητοῦ. Ἀπειρία γεγονότων τὸ ἐπιβεβαίωσι. Ὁ Constant, ὁ προσφιλεὺς αὐτοῦ θαλαμηπόλος, μᾶς παρέχει ἀσθενὰ τεκμήρια. Ἐξέστανε τὴν κλινὴν του μέχρι τοῦ Ἰουλίου, ἔκαμνε θερμὸν λουτρόν εἰς θερμακράσιον αὐτοῦ ὑψωμένην, ὥστε ἐνόμιζε τις ὅτι εὐρίσκειτο ἐντὸς δωματίου πλήρους ἀτμοῦ. Ἐφόρει πῖλον λεπτότατον, περιβαλλόμενον ἐσωτερικῶς ἀπὸ satin λεπτὸν καὶ συγγόντα πεπασμένον γύρω ἀπὸ βάμβακα. Δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρει ὀξείαν ἢ βαρεῖαν ὀσμὴν—καὶ τὸ ἐγνώριζε τοῦτο γυνὴ τις ἥτις εἰσελθοῦσα εἰς τὰ δωμάτια τοῦ αὐτοκράτορος φέρουσα βαρεῖαν ὀσμὴν ἀπεμακρύνθη ἀμέσως ὑπ' αὐτοῦ. Ἡ μεταβολὴ τῆς ἀτμοσφαιρᾶς καὶ αἱ ὑγρὰ ἡμέραι τὸν καθίστων ὀργίλον. Ζωηρὰ κίνησις τοῦ ἐτάρτατος τοῦ μυῶν. Ἐπαύει πρὸς τὸ σπασμῶδες (tic), ὑψων ἐλαφρῶς τὸν δεξιὸν ὄμω, καὶ ἐκίνει σπασμωδικῶς τὰ χεῖρα.

Ταῦτα πάντα ὅμως, δὲν ἐπισημασιοῦσι τὴν ὑπαρξὴν ἐν αὐτῷ τῆς ἐπιληψίας. Ἄλλ' ὑπάρχουσι ἀποδείξεις πολὺ σπουδαιότεραι.

Ὅτε οὐτος ἐνεγράθη ἐν τῇ στρατιωτικῇ σχολῇ τῶν Παρισίων, ἐνεκα μικρᾶς ἀπειθείας ἐτιμωρήθη νὰ φορῆσθαι ἀπειροκαλὰ ἐνόμια καὶ νὰ γευματίσῃ γονυπετῆς ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τοῦ ἐστιατορίου. Ἐλθούσης τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς τιμωρίας στιγμῆς κατελήθη ὑπὸ νευρικῆς καταστάσεως τοσοῦτον σφοδρᾶς, ὥστε ἠνάγκασε τὸν διευθυντὴν νὰ τὸν μεταχειρίζεται μετέπειτα εὐπειθῶς καὶ μετριοπαθῶς.

Ἐν τῇ ἡμερολογίῳ τοῦ εἰς Magenza ἐν ἔτει 1804 ταξιδίου του ἀναφέρεται, ὅτι τὴν 10 7)βρίου ὁ Ναπολεὼν κατελήθη «ὕπο

νευρικοῦ ἢ ἐπιληψίας» καὶ προσθετέι, ὅτι ἡ Ἰωσηφίνα ἐκάλεισεν εἰς βοήθειαν τοὺς ὑπασπιστὰς του.

Ὁ Constant, νύκτα τινὰ, κατελήθη ὑπὸ τρόμου ἀκούσας κραυγὰς βραρεῖας καὶ παράτονα ἐκ τοῦ δωματίου τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐδραμεν ἐκεῖ καὶ τὸν εὖρον ἐξηλωμένον ἐπὶ τῆς κλίνης του, συννεσταλμένον, μετὰ τὸ στόμα ἀνοικτόν, ἀπὸ τὸ ὅποιον ἐξήρχοντο ἀναθροὶ φθόγγοι, μετὰ τὴν μίαν χεῖρα ἐπὶ τοῦ στομάχου. Ἀπὸ πολλὰς τῶν ἐφώναξεν ὁ Constant, ἀρτυνησθὴ τέλος καὶ φωνάζων ὁ Ναπολεὼν τὸν ἐρωτᾷ. Τί εἶνε ;

Συνέβη εἰς τὸν βαρῶνον Lalleyrand νὰ εἶνε παρὼν εἰς μίαν νευρικὴν προσβολήν. Κατὰ τὸ 1805 οὗτος συνώδεσε τὸν αὐτοκράτορα εἰς Στρασβούργον, καὶ τὸν εἶδε ἡμέραν τινα, μετὰ τὸ γεῦμα εἰσερχόμενον εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς Ἰωσηφίνης, καὶ ἐξερχόμενον ταχέως. Ἐσπευσε ὄθεν νὰ τοῦ προσφέρει τὸν βραχίονα, καὶ ἐνῶ εἰσελθόντων εἰς δωμάτιόν τι, ὁ Lalleyrand μετέβη νὰ κλείσῃ τὴν θύραν, ἀκούσας αἴφνης κρότον καὶ στραφεὶς βλέπει τὸν κύριόν του χαμκί ὕπτιον. Ἦτο παρὼν προσέτι καὶ ὁ πρῶτος αὐτοῦ κλειδοῦχος Rémusat. Ἐπικολούθησαν στραβισμοὶ τῶν ὀφθαλμῶν, τοὺς ὁποίους περιγράφει ὁ Lalleyrand αὐτολεξεὶ ὡς ἑξῆς :

«Il gemissait et bavait, il avait des espèces de convulsions qui cessèrent au bout d'un quart d'heure»...

Ἦτοι :

«Ἐστέναζε, καὶ ἐσιέλινεν, εἶχεν εἰδὸς τι σπασμῶν, ὅστις ἐπαύσατο μετὰ πάροδον ἐνὸς τετάρτου τῆς ὥρας».

Καὶ κατόπι γράφει :

«Il commença à parler, se debilla, nous recommanda le silence et une demi-heure après il etait sur le chemin de Carlsruhe».

Ἦτοι :

«Ἐρχισε νὰ ὁμιλῇ, ἐπανήλθεν εἰς τὴν προτέραν κατάστασιν, μᾶς ἐπέβαλε σιγὴν καὶ μετὰ ἡμίσειαν ὥραν εὐρίσκειτο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τοῦ Carlsruhe».

Ἐν ὀλίγαις γραμμαῖς ἔχομεν τὴν περιγραφὴν ἐπιληπτικῆς προσβολῆς καὶ οὐδεὶς δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐν τῷ Ναπολεὼντι ὑπαρξὴν τοιαύτης νόσου.

Τί μᾶς ἐνδιαφέρει, ἐὰν τινες τῶν οἰκείων του τὴν ἀρνοῦνται, ἐὰν οἱ ἰατροὶ τοῦ Corvisart O-Méara καὶ Antonmarci οὐδόλως ποιοῦνται περὶ τούτου λόγον ;

Σήμερον, ἡ ἐπιληψία δὲν εἶχε ἀνάγκην τῶν κλασικῶν αὐτῆς μορφῶν, ὅπως ἀναγνωρισθῆ καὶ διαγνωσθῆ. Αὕτη εἶνε νευρικὴ κατάστασις, ἥτις εἶχε τὸ εὖρ αὐτῆς πεδίου τῆς οἰαγωσῆς τῆς ἐπὶ συμπάσης τῆς νευρικῆς λειτουργίας καὶ δύναται ν' ἀναγνωρισθῆ, εἴτε ὑπὸ τῆς σπασμωδικῆς καταστάσεως, εἴτε ἐκ τῶν βαθυτάτων μεταβολῶν τῶν χαρακτήρων, εἴτε ἐξ ἠθικῶν τινῶν γεγονότων, ἀτινα ἀποτελοῦσι τὴν ψυχικὴν ἐπιληψίαν (epilepsia psychica). Αὕτη πλησιάζει, κατὰ τὸν Λομπρόζον πρὸς τὴν ἠθικὴν παραφροσύνην, ἥτις ἐνοὶ τὴν ἀσθενίαν τῆς μεγαλοφυᾶς μετὰ τὴν τάσιν πρὸς τὴν παραφροσύνην.

Ὁ Ναπολεὼν κατὰ τοῦτο εἶνε ὁ ἐξοχώτερος τύπος, διότι ἴσως εἰς οὐδένα ἄλλον δύναται τις νὰ εὖρη πληρεστέραν ἐλλειψὴν ἠθικοῦ πνεύματος ἠνωμένη μετ' ὑψηλοτέρης μεγαλοφυᾶς.

Μελετωμένη ὑπὸ τὸ φῶς τῆς συνήθους ψυχολογίας, ἡ μορφή τοῦ ἠττημένου τοῦ Βατερλώ, ἀδύνατον νὰ ἐνοηθῆ.

Ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος ἀπληθύνει μετὰ ψυχὴν βασιλεύς, ἐπαναστατικὸς μετὰ βραχίονα κατακτητοῦ, Καίσαρ μετὰ ἀγωγὴν Βρούτου, Κάρολος Μίγας μετὰ σκεπτικισμὸν Βολταίρου, Κόρσοσ τὸ αἷμα, Ἰταλὸς τὸ πνεῦμα, Γάλλος τὸν ὑπολογισμὸν. Κοσμολίτης τὴν φιλοδοξίαν, Ζοφερὸς, μυστηριώδης, τρομερὸς, παρουσιάζει πλείστας ἀντιθέσεις καὶ τέλματα εἰς τὴν ἀναζήτησιν τοῦ ἀγνώστου X, τοῦ ἠθικοῦ καὶ δικηγορικοῦ ἀγνώστου.

Ἀλλὰ μελετήσατέ τον ὅπως μελετῶνται οἱ παράφρονες ἐν τῷ φρενοκομίῳ, ἡ οἱ ἀσθενεῖς ἐν τῇ κλινικῇ, ὑποβάλετε καὶ αὐτὸν—τὸ πνεῦμα ὅπερ δὲν προσέκειται εἰς νόμους καὶ ὅπερ ἐπιστεῖται ὑπεράνω πάντων τούτων εὐρίσκόμενον—εἰς τὸν αἰώνιον καὶ δημοκρατικὸν νόμον τῆς φύσεως, ὅστις δὲν ὑπερέχει ἐξαιρέσεις, προσφέρετε τὰς λέξεις «Ἐπιληπτικὴ κατάστασις» καὶ ἡ πλήρης οὐκίων

καὶ λάμψεως ἐκείνη ζωή, καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ γενναῖος ὡς λέων καὶ ἀπιστος ὡς θάινξ, ὅστις ὁμοιάζειν, ὕπατος ἦδη ὢν, μετὰ τὸς ἥρωας τοῦ Ἀρίστου, διότι αἱ ἡμέραι του ἦσαν ποιήματα πολεμικῆς διεγέρσεως καὶ ἐρωτικῆς φρενιτικῆς, καὶ ἀνεπίου, αὐτοκράτωρ ἦδη ὢν, τὰς ψυχροτέρας καὶ μᾶλλον κυνικὰς τοῦ Μεσαίωνα μορφαί—ὁ ἀκατανόητος ἐκεῖνος ἄνθρωπος γίνεται καταληπτός, καθίσταται σύμπτωσις—περιφανὴς καὶ σπανιωτάτη—ἀλλ' ἀπλουστάτη σύμπτωσις, ἣν οἱ ψυχίατροι δύναται νὰ προσπαθῶσιν ὅπως καταβρῆθωσιν εἰς ὠριμένην τάξιν.

Ὁ Ναπολεὼν δὲν εἶνε παράφρων, οὔτε ἐγκληματίας· ἀλλ' εἶνε μεγαλοφυᾶ μετέχουσα, ὡς ὄλαι αἱ μεγαλοφυᾶι, ἀμφοτέρων. Μεγαλοφυᾶ ἀνατραφεῖσα ἐν μέσῳ τῆς περιβαλοῦσης θερμῆς τῶν συγγενήσων, ἥτις μετὰ τὴν ψυχολογικὴν αὐξήσιν τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, τὸν ἠκολούθησεν ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κεραυνοβροῦτος ἐνδοῦ σταδίου του, καὶ τὸν ἐγκατέλειπεν ὑπὸ τὸν ὄρυον τῶν κεραυνῶν καὶ ἐν μέσῳ ὄλου τοῦ σκότους ὅπερ διεδέχθη τοὺς κεραυνούς. Τὸν ἐγκατέλειπεν ὅπως βροθῆ εἰς τὴν ἀξενον τῆς Ἀγίας Ἐλενης νῆσον ἡ μεγαλοφυᾶ ἐκείνη, ἥτις μετέχει καὶ πολὺ φρονήσεως καὶ πολὺ παραφροσύνης.

(Ἐκ τοῦ Ἰταλικῶ).

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΙΡΟΦΥΛΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ Εἰς τὰς ΝΕΦΕΛΑΣ τοῦ ἈΡΙΣΤΟΦΑΝΟΥΣ

ἢ

ΘΕΟΔΩΡΟΥ Ν. ΦΛΟΓΑΪΤΟΥ

Τὰ ἐνδοκα ταῦτα δράματα τοῦ Ἀριστοφάνους δύναται νὰ διαιρεθῶσι κατὰ τὰ περιεχόμενα εἰς τρεῖς τάξεις. Τὰ πλείστα εἶνε πολιτικά, διότι οἱ αὐτῶν ἐχρηστέοι ὁ Ἀριστοφάνης τὴν ψῆφον αὐτοῦ εἰς τὸν δῆμον. Ἐξαιρέτως εἰς τοῦτο ἐχρηστέοι ἡ παράθεσις, μέρος τῆς κωμῳδίας, εἰ οὐ ὁ ποιητὴς ἐλάλει εἰς τὸ κοινόν.

1. Εἰς τὴν πρώτην τάξιν (τὴν τῶν πολιτικῶν) ἀνάγονται ἐξαιρέτως οἱ Ὀρνίθεις, οἱ Ἰππεῖς, αἱ Ἐκκλησιαζούσαι, ἡ Εἰρήνη, οἱ Ἀχαρνεῖς, ἡ Λυσιστράτη.

2. Ἡ δευτέρα τάξις περιέχει τὰ ἀναφερόμενα ἐξαιρέτως εἰς τὰ γράμματα, εἰς τὴν φιλοσοφίαν, ἀγωγὴν κτλ. Ἐνταῦθα κατατάττει αἱ Νεφέλαι, εἶδος σχολικῆς κωμῳδίας, ἐνθα διακρίονται αἱ ὑπὸ τῶν νεωτέρων καινοτομίαι εἰς τὰ τῆς ἀγωγῆς. Ἐπίσης καὶ οἱ Βάτραχοι, εἰ καὶ ἐν αὐτοῖς πολλὰ πολιτικά. Κατὰ τινὰ λόγον ἐνταῦθα ἀναφέρονται καὶ αἱ Θεσμοφοριαζούσαι διὰ τὸν Ἀγάθωνα καὶ Εὐριπίδην.

3. Ἡ τρίτη τάξις περιέχει μικτόν τι εἶδος. Εἰς αὐτὴν ὑπάκει οἱ Σφήκες, κωμῳδία κατὰ τῆς κακῆς δικαιοσύνης, καὶ ὁ Πλούτος.

Γ'. Περὶ φύσεως τραγωδίας καὶ κωμῳδίας.

Τὸ σπουδαῖον καὶ τὸ εὐθυμον εἶνε αἱ δύο οὗτοι, ὡς παρίσταται ἡμῖν ὁ ἀνθρώπινος βίος ὡς πρὸς τὴν ποίησιν. Τὸ σπουδαῖον εἶνε ἡ διεύθυνσις τῶν ψυχικῶν δυνάμεων πρὸς τινα σκοπὸν, ὅστις, προβάλλων τινὰς δυσκολίας, ἀπασχολεῖ αὐτάς, φέρε αὐτάς εἰς ἀγῶνα καὶ δὲν παρέχει αὐταῖς καιρὸν νὰ στραφῶσι πρὸς ἄλλο. Ὅσον μείζονες εἶνε αἱ δυσκολίαι, τοσοῦτο μᾶλλον ἀποβῶσιν τὴν προσοχὴν. Τὸ εὐθυμον εἶνε ἀδιαφορία πρὸς τοσοῦτους σκοποὺς, λήθη τῶν δεινῶν τοῦ βίου, καὶ κατάστασις, εἰς ἣν τὸ εὐρέστερον αἰσθημα τοῦ παρόντος ἀφαιρῆ ἡμᾶς πάσας τὰς θλιβεράς ἰδέας.

Ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ τεῖνῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ πρὸς τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην οὖσιν δύναται νὰ ἐξετάζῃ τὸ ἐν ἡ τὸ ἄλλο δύναται κατὰ τὴν ἰδικαιτέραν αὐτοῦ φύσιν ἢ ἐξῆν νὰ σπουδαίῃ ἢ νὰ παίξῃ ἐν ὄσῳ ζῆ. Σκέπτεται τις τὰς καθημερινὰς αὐτοῦ πράξεις καὶ δίδωσι λόγον αὐτῶν, παραβάλλει τὰς ἐνεστώσας πρὸς τὰς παρελθούσας καὶ κρίνει πιθανῶς τὰ μέλλοντα ἐξ αὐτῶν παραβάλλει τὴν τύχην αὐτοῦ πρὸς τὰς τύχας τῶν ἄλλων καὶ ζητίζει ἀμφοτέρως καὶ βλέπει τὴν διαφορὰν. Ἀνέρχεται εἰς τὴν θεωρίαν τῶν ἀνθρώπων, ἐρευνᾷ τὴν φύσιν αὐτῶν πόσον εἶνε ὀλισθηρὰ· πόσα βασίλεια, πόσα ἐβνη ἐξέλιπον ἀπὸ τοῦ προσώπου τῆς γῆς καὶ πόσα ἀνεσάνθησαν νέα· ὑψοῦται εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ὑπερκοσμίων, εἰνα θαυμάσῃ τὴν δύναμιν τῆς δημιουργίας. Ταῦτα εἶνε σπουδαιοτάτα. Ἐπιλαμβάνεται ἐξ ἐναντίας τοῦ παρελθόντος, ἀδιαφορεῖ

περὶ τοῦ μέλλοντος, καὶ ἀσχολεῖται μόνον εἰς τὴν στιγμήν τοῦ παρόντος, ἥτις, οὐδέμιν δυσκολίαν παράγουσα, οὐδέμιν δυσπρόσεικτον προξενούσα, τέρπει αὐτόν. Τοῦτο εἶνε εὐθυμία καὶ παιδεία.

Ἐν τῶν χαρακτηριζόντων τὸν ἄνθρωπον εἶνε ἡ προμελέτη σκοποῦ τινος καὶ ἡ εὐρεσις τῶν μέσων πρὸς ἐπίτευξιν αὐτοῦ. Καὶ τοσοῦτον νοσημονότερος εἶνε τις ὅσον εἶνε σκοπιμώτερος. Ἴνα συμβάλῃ ἕκαστον πρᾶγμα εἰς ἕνα σκοπὸν, ἀπαιτεῖται νόσις· ἄλλως εἶνε αἱ ποίησις τυχαία καὶ ἀσκοπος ὡς ἡ περιφορὰ τῶν ἀτόμων. Ἄς λάθωμεν ἦδη ὑπ' ὄψει ἀνθρώπων σπουδαίολογούντων, ὅστις οὐδέμιν ἐν τῷ πρᾶγμα αὐτοῦ, οὐδὲν ἐκ τῶν κινήσεων αὐτοῦ, καταλιμπάνει ἀνεξέταστον πανταχοῦ ἐξετάζει τὸ αἷτιον καὶ τὸν σκοπὸν. Πῶς λοιπὸν θέλει φθάσει ὁ τοιοῦτος ; Ἀπὸ σκοποῦ εἰς σκοπὸν μεταβαίνων, θέλει φθάσει βέβαια εἰς τὸν γενικὸν σκοπὸν τῆς ἐπιθέσεως τοῦ ἀνθρώπου. Τότε μετὰ τῆς πρᾶξιν βλέπει ἐνώπιον αὐτοῦ τὸ βάζαθρον, εἰς ὃ ἀκατασχέτως φέρεται· βλέπει ὅτι μετὰ τὰ ἐπιγίαια ἀγαθὰ, μετὰ τὰ μεγαλεπήβολα σχέδια, τρομερὰ καὶ ἀναπόφευκτον στιγμήν ἐπίκειται, ἀναίρουσα πάντα τὰ ἀγαθὰ, ἀνατρέπουσα πάντα τὰ σχέδια, στιγμήν καθ' ἣν ἀναγκάζεται νὰ ἐγκαταλίπῃ ὅσα καθίστασι τὸν βίον γοητευτικόν, στιγμήν καθ' ἣν πρέπει νὰ λυθῆ πᾶς ἀνθρώπινος δεσμός. Ἐν τῷ τέλει τῶν ἡμετέρων πράξεων καὶ μετὰ τὴν ἐπιτυχίαν διαφόρων ἡμῶν σκοπῶν ὁ θάνατος περιμένει ἡμᾶς ἀδυσώπητος ἐκάστοθεν.

Ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν ἐπιγίαιων ἀγαθῶν καὶ τῆς αἰριδιᾶς αὐτῶν διὰ τῆς ἀπωλείας τοῦ βίου στερήσεως, ἡ ἐναντιότης μεταξὺ τῶν μελετωμένων σχεδίων καὶ τῆς διὰ μίαν αὐτῶν ἀνατροπῆς γενεᾶ ἀναγκάζει ἐν τῇ εὐαισθητῇ ψυχῇ μελαγχολίαν ἀνεκφραστον, καθ' ἣς ἄλλο καταφύγιον δὲν ὑπάρχει παρὰ τὴν ἀκουοριστικὴν πληροφορίαν, ὅτι καλούμεθα διὰ τοῦ θανάτου εἰς τι ἀνώτερον τῆς ἐπιθέσεως εἰμαρμένης. Αὕτη τῆς ψυχῆς ἡ διάθεσις, ἐκ βαθείας μελαγχολίας καὶ ὑψηλοῦ ἐνθουσιασμοῦ συντιθεμένη, ὀνομάζεται τραγικὴ, εἰς ἣν ἐπιστηρίζεται ἡ τραγωδία· εἰς ταύτην δὲ τὴν διάθεσιν φέρε ἡ ἐξέτασις τῶν δεινῶν, εἰς ὃ ὑπόκειται ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς. Ὅταν δὲ ἡ ψυχὴ μεταβαίνουσα ἐκ τῆς τῶν δεινῶν εἰς τὴν τῶν γεγονότων ἐξέτασιν παρατηρῇ τὰ μέγιστα τῆς ἱστορίας συμβεβηκότα, τὰ τρομερὰ παραδείγματα τῶν ἀνθρώπων μεταβολῶν, ἕνα πρῶτον τυραννον τῶν Συρακουσῶν Διονύσιον διδάσκοντα ἐν Κορίνθῳ γράμματα πρὸς πορισμὸν τῶν πρὸς τὸ ζῆν, ἕνα τροπαιοῦχον νικητὴν τοῦ ὑπερηφάνου τῶν Ρωμαίων ἔθνους, ὅλης τῆς Ἰταλίας θαμάστορα, τὸν τρομόν τῆς ὑψηλόφρονος Ρώμης, τὸν περιώνυμον Ἀννίβαν ἀναγκάζομενον νὰ πῆ τὸ κῶνιον, εἰνα σωθῆ ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ ἐχθροῦ, ὅν τσοῦνις κατατρόπων, ἕνα περιφιλιμένον στρατιωτὴν τῆς τύχης, ἥτις ἀνεβίβασεν αὐτόν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμόν, εἰνα βίβη αὐτόν εἰς τὸν κατώτατον, ἕνα ἐξουσιαστὴν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης ἐγκλειόμενον ἐν Ἀγίᾳ Ἐλένῃ· ὅταν ἐκκαλῆ ἐκ τῶν τάφων τοὺς ἥρωας, ὅστις εἰς αὐτὸν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμόν, εἰνα βίβη αὐτόν εἰς τὸν κατώτατον, ἕνα ἐξουσιαστὴν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης ἐγκλειόμενον ἐν Ἀγίᾳ Ἐλένῃ· ὅταν ἐκκαλῆ ἐκ τῶν τάφων τοὺς ἥρωας, ὅστις εἰς αὐτὸν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμόν, εἰνα βίβη αὐτόν εἰς τὸν κατώτατον, ἕνα ἐξουσιαστὴν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης ἐγκλειόμενον ἐν Ἀγίᾳ Ἐλένῃ· ὅταν ἐκκαλῆ ἐκ τῶν τάφων τοὺς ἥρωας, ὅστις εἰς αὐτὸν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμόν, εἰνα βίβη αὐτόν εἰς τὸν κατώτατον, ἕνα ἐξουσιαστὴν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης ἐγκλειόμενον ἐν Ἀγίᾳ Ἐλένῃ· ὅταν ἐκκαλῆ ἐκ τῶν τάφων τοὺς ἥρωας, ὅστις εἰς αὐτὸν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμόν, εἰνα βίβη αὐτόν εἰς τὸν κατώτατον, ἕνα ἐξουσιαστὴν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης ἐγκλειόμενον ἐν Ἀγίᾳ Ἐλένῃ· ὅταν ἐκκαλῆ ἐκ τῶν τάφων τοὺς ἥρωας, ὅστις εἰς αὐτὸν εἰς τὸν ὕψιστον βαθμόν, εἰνα βίβη αὐτόν εἰς τὸν κατώτατον, ἕνα ἐξουσιαστὴν τῆς ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης ἐγκλειόμενον ἐν Ἀγίᾳ Ἐλένῃ.

Ὅτω λοιπὸν ἡ τραγωδία στηρίζεται εἰς τὴν ἀνθρώπινον φύσιν. Ἐκ τούτου προέρχεται, ὅτι φυσικώτατα θεωροῦμεν τὰ ὑπ' αὐτῆς παριστανόμενα τρομερὰ θεάματα, ἀλλ' ἐνταῦθ εὐρίσκωμεν παραδόξως ἐν αὐτῇ τι, ὃ παρηγορεῖ καὶ ἀνυψοῖ ἡμᾶς. Τοῦτο δ' ἀποτελεῖ τὴν ἡδονὴν, ἣν αἰσθανόμεθα κατὰ τὴν παράστασιν τραγωδίας. Ἐν ὃ γινώσκωμεν, ὅτι μέλλομεν νὰ λυπηθῶμεν καὶ νὰ κλαύσωμεν, φέρομεν, ἀπανώμεν, καὶ διαπληκτιζόμεθα, εἰνα καταλάθπωμεν θέσιν. Τοῦτο προέρχεται ἐκ τοῦ θαυμασμοῦ, ὅν ὁ ἄνθρωπος αἰσθάνεται πρὸς τὰ ἐκτακτά καὶ ἀσυνήθη. Βλέπων ἄνθρωπον παλαιότητα κατὰ τῆς τύχης, ἀνυψοῦται παρατηρῶν μέγα τι ἐν τῇ φύσει αὐτοῦ. Καὶ ὡς ἐλεγθη ἀρχῇ ἀνδρα δεικνυσι, ρητέον καὶ δυστυχία ἀνδρα δεικνυσι.

Διαγνόντες τὴν τῆς τραγωδίας, εὐκολον νὰ νοήσωμεν καὶ τὴν τῆς κωμῳδίας φύσιν. Τὸ κατὰ πάντα ἀντίθετον εἶνε ἡ κωμῳδία. Ἀποφεύγει τις τοὺς ἐργώδεις σκοποὺς τοῦ σπουδαίου, λησμονεῖ εἰς πόσα δεινὰ ὑπόκειται ὁ βίος ὁ ἀνθρώπινος, ἀδιαφορεῖ ἂν ἐν τέλει ὁ θάνατος ἐρχεται νὰ κόψῃ αὐτοῦ πάντα δεσμόν, νὰ ἀφαιρέσῃ αὐτόν πᾶσαν ἡδονὴν. Τοῦναντίον μάλιστα σπεύδει νὰ ἀπολαύσῃ

της προύσης στιγμής, διότι άγωνοί άν αύριον θέλει ζή η ού' άσπά-
ζεται τό άξιωμα αφάγωμεν και πίνωμεν, αύριον γάρ άποθήσκο-
μεν» λαμβάνει τά πάντα προς παιδιάν' δέν επιτρέπει να κατα-
λάβωσιν αυτόν βαθείαι σκέψεις, δυνάμεναι να έμποιήσωσιν αυτόν
έντύπωσιν, άλλ' αφήσει να όλισθαίνη εύκόλως καθέκαστον πράγμα
εις τήν επιφάνειαν της ψυχής αυτού· αυτός εύρίσκειται εις διάθεσιν
εύθυμον.

Μυρία άτελείαι σωματικάς, μυρία ήθικάς, μυρίας μυρίας έχει
ο άνθρωπος βίος. Είναι τις χυλός, κωρός, παραβλώψ, άμματος,
φεδός, είναι Θεορίτης. Τούτο είναι άτέλεια σωματική είναι άμ-
βλύς, άσπής, παράφρων, μωρός. Τούτο είναι άτέλεια ήθική ή
νοερά. Φαντάζεται τις, ότι είναι "Αδωνι τό κάλλος, εν ώ έχει
πήγεις τήν όβνα, ως λέγει ο άσπειότατος Λουκιανός; Τούτο εί-
ναι μωρία, ήτις καλείται ειδικώτερον οίσις. Δέν καταδέχεται τις
ούτε τόν αδελφόν αυτού ή τόν πατέρα να χαριετίση, διότι έμαθε
γλώσσαν πρό τρισχιλίων έτών λαλουμένην, υπολαμβάνων έαυτόν
σφώτερον και τού "Απόλλωνος, ως μαθών και άλλην γλώσσαν
άγνωστον εις εκείνον ή εις τός Μούσας; Τούτο είναι μωρία, ήτις
καλείται δοκαιοσοφία. Υπεροπτικώς διαθείνει ο πανυπερευγενέ-
στατος "Ανσέλμος, μη παρατηρών κατά γής, ίνα μη μολύνη τά
εύγενικά αυτού όμματα πολύ κατωτέρως φύσεως θεωρεί τούς άλ-
λους ανθρώπου; άπανηξ, άν ήναι δυνατόν, να εύρειθι άλλοι τς άν-
τίγραφον της Παλαιάς Διαθήκης, περιέχον, ότι πρό του "Αδάμ ο
Θεός έπλασεν άλλον υπερωχώτερον άνθρωπον και εξ αυτού κατά-
γεται αυτός, μη συγχεομένης της άρχής αυτού προς τήν του λοιπού
όλου. Τούτο είναι μωρία, καλουμένη ειδικώτερον κενότης, εν εί-
δος δηλονότι της πολυειδεστάτης ταύτης μωρίας, ήτις υπό πολλά
σχήματα ως Πρωτεύς εν πολλοίς ανθρώποις φωλεύει. "Αλλος πε-
νιχρός, βακένδυτος, προς τά κάτω βλέπων σοθεί διά της άγνείας·
δέν έγείρει τά όμματα αυτού, ίνα μη σκανδαλισθώσιν υπό τινος
άκαθάρτου πνεύματος· δέν παύει μετά δυνάμεως κατά γής, ίνα
μη φρονέση έντομον· δέν γελά, διότι άμχαρτάνει· δέν άπτεται άρ-
γυρίων, διότι αυτά επώλησαν τόν "Ιησούν Χριστόν, δέν έγγίξει
τήν πάρα αυτού, διότι παροργίζεται ο Θεός. Τούτο είναι μω-
ρία, ήτις καλείται θεοβλάβεια, ή κακία μετά μωρίας ήνωμένη,
καλουμένη τότε ύπάκριος.

Βλέπει τόν ρυπαροφυλόργυρον, τόν του Μολιέρου Harpagon,
τόν προσφύστατα επικληθέντα παρ' ήμιν "Εξηταβελόνην. Δέν
εξέρχεται της οικίας, ίνα μη τριφή τά ύποδήματα αυτού· δέν
χαριετίξει τούς φίλους, ίνα μη φθείρη τόν πύλον αυτού· εκτίθεται
γυμνός, ίνα μη βλάβη τόν ίματισμόν αυτού. Ευχεται να θάψη
τούς υίους και τούς έγγόνους αυτού, ίνα μη δαπανηθί εις διατρο-
φήν αυτόν. "Αριθμεί τούς κόκκους του όρυζιου, ο χορηγή εις τήν
σύμβιον αυτού ίνα μαγειρεύση· άναπληροί δι' ύδατος όσον σίνον
πίνει, ίνα μηδέποτε χρεασθί να άγοράση άλλον· συνάγει διά τού
πετρού τόν εκ της ταβάκοθήκης χυθέντα ταβάκον και, ίνα μη-
δέν άπολεσθί, πίνει και βροψ διά τών βρωθώνων αυτού.

Πάσαι αύται αι άτέλειαί και μωρίαί φέρουσι μελαγχολίαν και
θλίψιν εις τόν σπουδαίοντα. Τουναντίον εις τούς όφθαλμούς του
εύθυμου δέν παριστάνουσι λύπη ή μομφή αντίκειμενα, αλλά το-
σοῦτα προσώπεια άλλόκοτα τέροντα τόν νοῦν, ευφραίνοντα τήν
φαντασίαν και κινούντα εις γέλωτα. Και ως ή περί τά σπουδαία
και λυπηρά ένασχόλησις γεννηξ και τρέφει τήν τραγικήν διάθεσιν
της ψυχής, εις ήν, ως είδομεν, στηρίζεται ή τραγωδία, οὔτω τό
περί τό γελοῖον ένδοστον γεννηξ και τρέφει τήν κωμικήν διάθεσιν,
εις ήν στηρίζεται ή κωμοδία. "Οθεν ή κωμοδία είναι ή θεατρική
παράστασις τών στρεβλών και γελοίων του ανθρώπινου βίου, ήτις,
συντομώτερον, ή διαδραματίσις του γελοίου. Και ως ή τραγωδία
πειραζών να μεταδοθί και εις τούς θεατάς τήν τραγικήν, οὔτως
ή κωμοδία τήν κωμικήν διάθεσιν· και ως ο ποιητής τοσοῦτον εί-
ναι τραγικώτερος, όσον επιτηδεύοτερος εις τήν πρόκλησιν της πρώ-
της, οὔτω πάλιν τοσοῦτον κωμικώτερος είναι όσον άποτελεσμα-
τικώτερον κινεί τήν δευτέραν· και εάν ήθελεν είναι γελοῖον να
εξέλλωμεν τραγικώ θεάτρον γελώντες, ήθελεν είναι πολύ γελοῖο-
τερον να εξέλλωμεν κλαίοντες θεάτρον κωμοδιών.

Και ούχί μόνον λύπη, άλλ' οὔδε ήθική άγανάκτησιν και άλλ-
τηνήν συμπάθειαν δέν πρέπει να έγείρει ήμιν ο κωμικός, διότι και
τά δύο αύτα αισθήματα εισάγουσιν ήμεις εις τό σπουδαῖον.
("Αλλά παρά τας νεωτέρους δέν θεωρείται άποπος ή εισαγωγή

και σπουδαίολογίας εις τήν κωμοδίαν). "Αστειομός και χλευασία
δυνατόν να λησθώσι προς παιδιάν! και τούτο τό ιδιάζον της κω-
μοδίας. Δυνατόν όμως να συννωθώσι και προς σπουδαίωτερον σκι-
πόν. Τοιαῦτα ήσαν αι σάτυροι τών "Ρωμαίων και οι παλαιά
ίκαμοι τών "Ελλήνων, ένθα ο σκοπός ήν ή έγερσις άγανακτίας
και μίσους. Διά τούτων τών ίαμβων κατώρθωσεν ο "Αρχίλοχος
να όθήση εις αυτοκρατορίαν Λυκάμθην και τας θυγατέρας αυτού.
"Εντεῦθεν ή λέξις ίαμβόειν έθεωρήθη συνώνυμος τή λέξει φέγειν
αδσπερ δη και τά σπουδαία κτλ. ("Αριστος. Πεινη. ε').

"Αναφονεται ήδη οῦς ζητήματα, τά ακόλουθα :

α'. Πάντα τά ανθρώπινα πράγματα είναι τοσοῦτον ακριβώς
άπ' άλλήλων κεχωρισμένα, ώστε οὔτε τό φύσει κωμικόν να γί-
νηται τραγικόν, οὔτε τανάπαλιν; "Αναντιρρήτως είναι επίσης άου-
νατων να κωμωδηθί τό φύσει τραγικόν και να τραγωδηθί τό φυ-
σει κωμικόν. "Υποθέσωμεν άνδρα εξηκοντούτη, φαλακρόν, τρέ-
μοντα τās χείρας, μονόφθαλμον, έχοντα τόν ένα πόδα ξύλινον,
τήν μίαν χείρα παράλυτον κτλ., και όμως οδύρμενον επί σκηνής·
και κοπούμενον επί τῷ μεγάλῳ αὔτῳ ουστηρήματι, ότι ήπα-
τήρη υπό της έρωμένης αυτού. "Υποθέσωμεν ότι ο Θεορίτης πα-
ρίσταται επί σκηνής; τραγικώτατα ίσκειυασμένος και τραγωδών,
ότι έτραυματίσεν αυτόν ο "Αχιλλεύς διά της πυγμής αυτού.
"Αγνώσ ύποίει "Αθρητικοί θεαταί δέν ήθελον γελάσαι εις τοιαῦ-
την τραγωδίαν. "Ωσαύτως εκ του έναντίον δλόκληρος πόλις βυ-
θίζομένη μετά τών κατοίκων αύτης υπό σεισμού! Πλήθος ανθρώ-
πων γινόμενον πυρός ανάλωμα εν τινι πυρκαϊξ· εν έθνος δλόκλη-
ρον παλινον προς τόν βίαιον θάνατον, ή και μόνος ο Δειωνίδας
θυσιάζομενος οικεία θελήσει ύπέρ της πατριδος αυτού κτλ. δέν δύ-
νανται να καταστώσιν αντίκειμενον κωμοδίας και ένώπιον έπι-
θεατόν, οίος ο Νέρων, όστις εκαιε τήν "Ρώμην, ίνα ίδη τήν εικόνα
της καιομένης Τροίας, ή ο Φάλαρις, όστις εκαιε τούς ανθρώπους
εις ταῦρον χάλινον, ίνα μηδέν είπωμεν περί της άπαληρωπίας τών
αίμοβόρων ενείων "Ισπανών, όστινες κλείοντες τούς άθλίους "Αμερι-
κανούς έσφράγιζον τά στόματα αὔτων, ίνα μη δύνωνται να εκ-
βάλλωσι κραυγήν, και οὔτω τέρονται εις τήν στενοχωρίαν αὔτων.

Είναι άρα φύσει διακεκριμένον τό τραγικόν και τό κωμικόν άπ'
άλλήλων. "Υπάρχουσιν όρια εν τῷ μεταξύ, μη παραβαινώμενα
άποινει. Και αυτός ο "Αριστοφάνης, όστις κατά τό φρινόμενον
οὔδεός εφείδετο, είχε και αυτός τά όρια αυτού. "Αλλ' οι άνθρω-
ποι διά τών διαφόρων αὔτων πράξουν και ένεργησούν και διά τού
έν γένει αὔτων βίου προβάλλουσιν όψιν σπουδαίαν και όψιν κωμι-
κήν! "Οθεν έργον του κωμικού είναι να κρύψη όσον τό δυνατόν
τήν σπουδαίαν και να αναδείξη εις τούς θεατάς τήν κωμικήν όψιν.
"Ο "Αριστοφάνης λ. γ. ήθελεν είναι άγαν άσπής, ίέν, θέλων να
κωμωδήση τόν Σωκράτη, παρίσταμεν αυτόν επί σκηνής, ως πα-
ρίστησιν αυτόν ο άπολογητής αυτού Ξενοφών· και, εάν πάλιν
υποθέσωμεν, ότι ο Σωκράτης ήν τῷ όντι ως διαγράφη αυτόν ο
κωμικός, είναι τών αδυνάτων να μη υπολάβωμεν αυτόν κωμο-
δήσεως άξιον. Ουδεμία άμφιβολία, ότι, άν τις, οὔδεμίας έχων
περί Σωκράτους γνώμην, γνώσκη τά κατ' αυτόν παρά του "Αρι-
στοφάνους, θέλει θεωρήσει αυτόν πρόσωπον όντως γελοῖον.

"Οθεν τό πρώτον έργον του κωμικού είναι να εύρη πράξιν κω-
μικήν ή γελοῖαν. "Αλλως, άν άποπειραθί να εισαγάγη τό γε-
λοῖον όπου δέν εισέρχεται, είναι άφροντος ή άποτυχία αυτού. "Εάν
φέρ' είπειν ήθελεν οὔτος κωμωδήσει τόν δεσμόν του ύμεναίου αυ-
τόν καθ' έαυτόν, ή άποτυχία αυτού είναι βεβαία, διότι ο γάμος
έθεωρήθη άνέκαθεν ως ή μόνη και έδραία βάσις της κοινωνικής
υπάρξεως. Τουναντίον, εάν κωμωδήση τās ζηλοτυπίας και τās
λοιπάς άτυχίας, όσαι ένδέονται εις τούς γάμους. Τό γελοῖον όρ-
θώς έφηρομοσμένον εις τά έλαττώματα είναι τό όπλον του φιλοσό-
φου· και εις τούτο εύκολώτατα δύναται να εδση λαθόν και ο
ένκαρτώτατος, ως και ο σοφώτατος, όταν φέρ' είπειν γίνηται επι-
τηδεύτης εν τῷ ήμίλιξ αὔτου ή εν τῷ ίματισμῷ κτλ.

β'. "Ο ποιητής δύναται άδιαφόρως να επιδοθί εις τήν τραγω-
δίαν ή κωμοδίαν;

Ει και ή μελέτη και ή σπουδή κατορθοί εν τούτῳ τῷ κόσμῳ
άναμρισητήτως πολλά, ο δε Σωκράτης εκ τούτου άγόμενος εδο-
ξάζεν, ότι του αυτού έργον είναι να κωμωδή και να τραγωδή,
και εφείθησαν άνθρωποι άμφοτέρω δοκιμασαντες, ούχ ήττον ή
πειρα μαρτυρεί, ότι τούτο άρταται από ιδιαιτέρας τινός φυσικής

της ψυχής διαθέσεως προς τούτο ή εκείνο, ήτις τραφείσα έπειτα
διά της πολυχρονίου εξέως γίνεται φύσις άκαταμάχητος. Τά περι
Σωκράτους εύρίσκονται εις τά τέλη του Πλατωνικού συμποσίου,
ένθα αναγκάζει μέν τούς άλλους να συνταχθώσιν αὔτῳ· και φαι-
νεται ότι σκοπόν προϋτίθετο ναποδείξη τήν ένδύμουν φύσιν του
πράγματος, ότι τό έν είναι τό όλως αντίθετον του άλλου· άλλ'
εν τῇ πράξει δέν άληθεύει. Τό γελῶν π. γ. είναι αναντιρρήτως
τό αντίθετον του κλαίειν, άλλ' εκ τούτου δέν έπεται, ότι ο δυνα-
μενος έμποιήσαι γέλωτα δύναται και δάκρυα προξενήσαι.

Φυσική δεξιότητα πρέπει να έχη τις, ίνα άνευρισκη τήν κω-
μικήν όψιν παντός πράγματος, και φυσική χάριν, ίνα εκτιθί αυ-
τήν προσηκόντως· και πάλιν φυσικόν ύψος του πρέπει να έχη, ίνα
άποχωρισθείς τών αξιοκωμωδητών τούτων κατ' αυτόν μικρών και
παιδαριωδών έρευνηση ποῖον τό αίτιον και ποῖον τό αίτιατόν.
Παραβάλωμεν τήν ήμιλίαν δύο ανθρώπων, ένός φύσει άστειου και
χαριέντος και ένός ξερού και άλυγίστου. Οι άστειομοί, αι χαριτω-
λογία, τά λεγόμενα bons mots παραβαίοντα και μετ' άφελείας
χαιριστάτης εξέρχονται του στόματος του πρώτου, εν φ φαίνεται
ότι "Οσα και "Ολυμπος μετακινούονται εις τήν στενοχωρίαν του
δευτέρου. "Η φυσική εύφρα του κωμικού οὔ μόνον τήν κωμικήν
όψιν άνευρισκει, άλλά και τήν σπουδαίαν δύναται κατά πολλούς
τρόπους να άντιστρέψη· και εις τούτο συνίσταται ή παρῳδία, περί
ης ήρτεον ήδη όλίγη τινα.

("Ακολουθε)

ΝΕΕΡΑΝΔΙΚΗ ΠΟΙΗΣΙΣ

ΒΡΑΔΕΙΑ

["Η «Βραδεία» είναι sonéto του Willems Kloos, ένός τών άστέρων της νεε-
ρανδικής πλεάδος, περί ής έγομεν ήμιλήσει. "Ο Βίλλεμ Κλοός έγγενήθη εν "Αμ-
στελδαμῳ τῇ θ Μαΐου 1859, έθρουσε δε και διευθύνει νῦν τό περιοδικόν De
Nieuwe Gids. "Ιδού ή εις πέσον μετάφρασις του sonéτου της «Βραδείας»:]

"Οπως μακρῶς εκεί, ες τόν ήρεμο χρυσιζοντα γαλάζιο ούρανό
άνθει σαν λούλουδο παραξενο, σαν λούλουδο χωρίς καρπό, σαν
λούλουδο μισάνοικτο ή σελήνη, που τά χλωμά τά φύλλα της ες τό
άπειρο σκορπιούνται.

"Ετσι σε είδα μια φορά μ' άνέκφραστη γλυκειά χαρά με πέ-
πλο μισοσειπέαστη να ύψουτ' έμπρός μου ή εικών σου, και με χα-
μόγελο γλυκό και στεναγμό να χάνει' ύστερα άπ' τά μάτια μου
τήν είδα κατάπληκτος τῇ θεία και ούραনী σου μορφή.

Σ' άγαπή, σαν όνειρο νυκτερινό, που μια στιγμή ούρανια
μαξ χαριετώ και φεύγ' άγύριστο ες τήν πρώτην χαράνγη.

Σ' άγαπή σαν τῇ ροδοδάκτυλο αυγή και τήν ώρρόλευκη τών
άστρων λάμψη, σαν κάτι μυριάκρηδο που χάνεται και πειθ δέ βρι-
σκεται ες τῇ γῆ, σαν κάθε τι πεντάμορφο, άπιαστο, μακρυνό.

ΑΘΗΝΑΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

"Η λήξασα έβδομάς ύπρξηεν έβδομάς πυρετού φιλανθρωπίας
εν "Αθήναις και καθ' όλον τό ελληνικόν. "Ανώμαλοι πολιτικοί
περιστάσεις, αναφανείσαι από του τέλους της προπαρελθούσης έβδο-
μάδος κατέκλυσαν τās νήσους του Αιγαίου, τόν Πειραιξ και τās
"Αθήνας από πρόσφυγας τών πάντων δεσμεύων, και άρτου, και
περιβολής και οικήσεως. Σωματεία και κυβέρνησις, δήμοι και
ιδιωται πάντες έτιθέσαν εις κίνησιν, πάντες ήνοιξαν τά βαλάν-
τια των, πάντες τείνουσι τόν όισκον της φιλανθρωπίας, όπως
δοθί άρτος και ιμάτιον και στέγη εις τούς δυστήνους πρόσφυγας.
Πεντακοσίων χιλιάδων πίστωσιν εζήτησεν ή κυβέρνησις παρά της
Βουλής διά τό φιλόανθρωπον τούτο έργον, και ο στόλος αύτης εί-
ναι εις κίνησιν, όπως μεταφέρη από πόλεως εις πόλιν και από νή-
σου εις νήσον τούς άναριθμήτους δυστυχείς. Οι δήμοι άνειγούται
όσουλ και φιλοξενούται τούς πρόσφυγας, και τά παρβαναγωγεία
των "Αθηνών, παρασκευάζουσι κλινοστραμνάς και ένδύματα διά
τούς προσφιείς άστέγους και γυμνητεύοντας. Ειδική φιλανθρω-
πική τών κυριών τών "Αθηνών επιτροπή εζήτησε τήν προστασίαν
της Α. Μ. της Βασιλίσσης εις τό φιλόανθρωπον έργον της, και ή
φιλόανθρωπος ήμῶν "Ανασσα έσπευσεν οὔ μόνον τήν ήθικήν προσ-
τασίαν της να χορηγήση εις τήν επιτροπήν, άλλά και άμσώτερον

να επιληθθί του φιλανθρώπου αύτης έργου. "Η άρτισύστατος
«Ένωσις τών "Ελληνίδων» ή τοσοῦτον σχολίαν άφορμή γενε-
μένη επ' έσχάτων έτέθη εις πυρετώδη κίνησιν προς συλλογήν έρά-
νων ύπέρ των προσφύγων. Αυτό τό Οικονομικόν Συσσίτιον, τό πρό-
τινων έβδομαδών συστηθέν εν τῷ καταστήματι τών "Απόρων Γυ-
ναϊκῶν άπεδείχθη σωτήριος θεσμός κατά τās σκληράς αύτάς περι-
στάσεις, και ή Α. Γ. ή ήγεμονίς Σοφία, ή προστάτρια του ιδρύ-
ματος εύρεν εύρύ στάδιον φιλανθρώπου ενεργείας εν "Αθήναις τε
και εν Πειραιεί.

"Η προθυμία αύτη εις τήν επιτέλεσιν του έργου της φιλανθρω-
πίας είναι παρήγορον φαινόμενον της ελληνικής κοινωνίας, ή οποία
δυστυχώς καθ' ύπερβολήν συχνάς λαμβάνει άφορμάς εις έπιδείξειν
της ούρανιας ταύτης άρετής της. "Αλλ' ες έλπίσωμεν ότι γενι-
κώτερα μέτρα θέλουσι προλάβει παρομοίας άφορμάς της έπιδείξεως
της άρετής ταύτης της ήμετέρας κοινωνίας. Διότι όσον παρήγο-
ρον είναι τό φαινόμενον της υπό της ελληνικής κοινωνίας άσκου-
μένης φιλανθρωπίας τόσον λυπηραί είναι αι άφορμαί αι προκαλού-
σαι τήν άσκησιν της θείας ταύτης άρετής.

"Αλλ' ή έβδομάς αύτη έχει να επιδείξη και έτερον μέγα γε-
γονός διά τό όποῖον εξαίρετικήν έχουσι χαράν τά «'Ολύμπια».
Κατά τήν συνεδρίαν της Βουλής της παρελθούσης Πέμπτης ο
έπι των Έσωτερικῶν ύποούγός κ. Κ. Μαυρομιχάλης υπέβαλεν
εις αύτήν νομοσχέδιον περί "Ολυμπιακῶν Αγώνων. Κατά τό
νομοσχέδιον τούτο θέλουσι τελείσθαι εν τῷ εν "Αθήναις Παναθη-
ναϊκῷ Σταδίῳ κατά τετραετίαν αρχομένην από του έαρος του
προσσχούς έτους 1898 άγῶνες άθλητικοί καλούμενοι «'Ολυμπια-
κοί εν "Αθήναις "Αγῶνες». Μετά τών άγῶνων τούτων θα επιτρέ-
πεται να τελεσθώσι και άλλοι οιοδύητοτε άγῶνες οίον ναυτικοί,
ποδηλατικοί, όπλομαχικοί, ίππικοί, άγῶνες επί σκοπόν βολής,
άθλητικά παιδικά και άγῶνες γυμναστικής. Τῶν άγῶνων τούτων
μετέγουσι μόνον φιλαθλοι. Διά του νομοσχεδίου τούτου συνιστά-
ται δεκαμελής επιτροπή υπό τήν προεδρίαν του Διαδόγου Κων-
σταντίνου ή καλούμενον ή άπάντα θ' άναπληροί ο βασιλόπαις Γε-
ώργιος ή ο βασιλόπαις Νικόλαος, εις τήν επιτροπήν δε ταύτην
άνατίθεται ή παρασκευή και διοίκησις τών άγῶνων.

"Ο κ. ύπουργός τών Έσωτερικῶν ύποβάλλων τό νομοσχέδιον
τούτο εις τήν Βουλήν έδήλωσεν, ότι ή Κυβέρνησις άποδίδει μεγί-
στην εις αύτό σημασίαν και προσέθηκε περίπου τά εξής: «Δέν
πιστεύω να ύπάρχη τις εν τῇ αίθούσῃ ταύτῃ ο όποιος να μη φρο-
νή ότι ή τέλεσις εν "Αθήναις τών "Ολυμπιακῶν άγῶνων προσπό-
ρισε τῇ Πατρίδι ήμῶν κέρδος ήθικόν άνυπολόγιστον. "Η "Ελλάς
παρέστη πρό τών ομμάτων του πομπολισμένου κόσμου υπό έναν
όλωσ και άγνωστον μορφήν. Διά του μεγάλειου τών "Ολυμπια-
κῶν άγῶνων, διά της μοναδικής τάξεως, ήτις έπεκράτησε κατά
τήν τέλεσιν αὔτων, ή πατρις ήμῶν έσπεράφισσε τό ένδοξον αύτης
παρεθόν και κατέβησεν όποία σημεία προόδου και πολιτισμοῦ
εγκλήσιν εν τοίς κόλποις αύτης. "Η "Ελλάς ή μικρά και παρορο-
μένη κατῆλθεν εις τήν κοίστραν τών "Ολυμπιακῶν άγῶνων πλή-
ρης θάρρους και πεποιθήσεως επί τούς αυτοσχέδιους και βραχυώ-
μους αύτης άθλητάς, άλλ' οι αυτοσχέδιοι και βραχυώμοι αυτοί
άθληται, έσχον τήν εύτυχίαν να άντιμετρηθώσι προς τά μεγάλα
και γεγυμνασμένα σώματα του παλαιού και νέου κόσμου, επί τέ-
λους δε άπενόμισαν και τό έπαθλον διά της Μαραθωνείου νίκης.
Τοιοῦτον εν συντομία ύπῆρξε τό κέρδος τό προκύψαν εκ τών "Ο-
λυμπιακῶν άγῶνων. Τιμή άρα και δοξα όφείλεται εις τούς κα-
τορθώσαντας διά της ύψηλής αὔτων προστασίας να επιστεφθί διά
πλήρους επιτυχίας ή πρώτη αύτη δοκιμή.

"Ο Διαδόχος του "Ελληνικού "Θρόνου δύναται να καυχήθῃ,
ότι έσπεσε πολλάκις τήν ύποθεσιν άπέναντι τών κωλυμάτων, πρό
των όποιων άνα πάν βήμα εύρίσκειτο. "Επίσης δοξα και ευγνωμο-
σύνη όφείλεται εις εκείνον, ο όποιος διά της πατρικής αυτού γεν-
ναιωδωρίας άνεκίνησε τό Σταδίον και διηκούλυσε τήν εν αὔτῳ
τέλεσιν τών "Ολυμπιακῶν άγῶνων.

"Αλλά τά πλεονεκτήματα ταῦτα ήθελεν βεβαίως μειωθῃ, ή
όρμη του "Εθνους ήθελε βεβαίως προσκόψη, εάν έλπισμοσύμεν
έστω και προς στιγμήν, ότι κατ' έξοχην μήτηρ του άθλητισμοῦ
ύπῆρξεν ή "Ελλάς. Τόν αναφαίρετον τούτον τίτλον, κύριοι, πρέπει
να περισώσωμεν και να ενισχύσωμεν πάση δυνάμει.

Και τοιοῦτος είνε ο σκοπός του νομοσχεδίου, τό όποῖον λαμ-

σον ν' αποκτήσωμεν παγκόσμιον γλώσσαν θά ἦτο ἡ παραδοχὴ ὡς τοιαύτης μιᾶς τῶν λαλομένων. Τὸ ἔργον τοῦτο ἐξεπλήρωσαν ἐν μεγάλῳ μέτρῳ ἡ λατινικὴ μέχρι τοῦ 17ου αἰῶνος καὶ βραδύτερον ἡ γαλλικὴ. Ἀλλ' ἡ ἰδέα τοῦ ἔθνισμῶ ἀνεπίτρεπτη τοσοῦτον κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον, καὶ μετ' αὐτῆς καὶ ἡ τῆς ἰδιαίτερας ἐκάστου ἔθνους γλώσσας, ὡστε τὸ ζήτημα τῆς ἀναγνωρίσεως μιᾶς γλώσσας ὡς κοινῆς πάντων γλώσσας ἀπίδη δυσχερέστερον περὰ ποτε. Πολλοὶ θεωροῦσι τὴν παγκόσμιον γλώσσαν ἀληθῆ οὐτοπίαν.

Ἀς σημειώσωμεν ἐν τούτῳ ἐνταῦθα, ὅτι ἡ ἰδέα τῆς καθιερώσεως τῆς νεοελληνικῆς γλώσσας ὡς παγκοσμίου ἔχει οὐκ ὀλίγους θιασώτας.

Ἐπιστολαὶ τοῦ φιλολόγου Ρεΐσκιου. Ὁ ἐν Βροσσαύξ καθηγητὴς Φέρστερ ἐδημοσίωσεν ἐσχάτως, ἀναλόμασι τῆς ἐν Λειψία Ἀκαδημίας τῶν Ἐπιστημῶν, ὀγκυδέστατον τόμον, περιέχοντα τὰς ἐπιστολάς τοῦ μεγάλου φιλολόγου Ρεΐσκιου, ὃν μετὰ θαυμασμῶ μνημονεῖται πολλαχοῦ καὶ ὁ ἡμέτερος Κοραΐς. Ὁ Ρεΐσκιος ἦτο ἐντριβέστατος περὶ τὴν φιλολογίαν τῶν ἀρχαίων ἔθνων, καὶ μάλιστα περὶ τὴν ἑλληνικὴν καὶ ἀραβικὴν, ἧτο δὲ ὡσαύτως βαθύς γνῶστης τῶν βυζαντινῶν γραμμάτων, αἱ δὲ πολλαὶ καὶ διάφοροι ὑπ' αὐτοῦ γενόμεναι ἐκδόσεις ἐπισποῦνται ἐτι καὶ σήμερον τὸν θαυμασμὸν τῶν φιλολόγων. Γεννηθεὶς τῷ 1746, ἐγένετο τῷ 1748 ἐν Λειψία γυμνασιάρχης καὶ καθηγητὴς τῆς ἀραβικῆς γλώσσας ἐν τῷ αὐτῷ πανεπιστημίῳ· ἐτελεύτησε δὲ τῇ 14 Αὐγούστου 1774. Ἐκ τῶν ἐκδόσεων αὐτοῦ περιώνυμος εἶναι ἡ τῆς «Βασιλείου Τάξεως» Κωνσταντινου τοῦ Πορφυρογενήτου ἐν δύο τόμοις μετὰ θαυμασίων σημειώσεων καὶ ἐρμηνειῶν, ἡ τῶν ἐιδυλλίων τοῦ Θεοκρίτου, τῶν Ἀττικῶν Ρητόρων ἐν 12 τόμοις, τῆς Ἑλληνικῆς Ἀνθολογίας, τῶν Παράλληλων Βίων καὶ Ἱθιστῶν του Πλοτάρχου ἐν 12 τόμοις, τῶν σωζομένων ποιημάτων Διονυσίου τοῦ Ἀλικαρνασίου ἐν ἑξ τόμοις, τῶν Διατριβῶν Μαξιμου τοῦ Τυρίου, τῶν λόγων Διονως τοῦ Χρυσοστόμου καὶ τῶν Μελετῶν τοῦ Λιβανίου εἰς τόμους τέσσαρας. Πρὸς τούτοις μετέφρασεν εἰς τὴν γερμανικὴν μετ' ἀπαραμίλλου ἀκριθείας τοὺς λόγους τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Αἰσχίνου εἰς πέντε τόμους, τὴν συγγραφὴν τοῦ Θεουκιδίου καὶ λατινιστὶ ἄλλους ἑλληνας πεζογράφους. Ἐν τῇ ἀραβικῇ φιλολογίᾳ διεπρέφεν ὁ Ρεΐσκιος ὑπὲρ πάντα ἄλλον διὰ τῆς ἐπιεργασίας τῶν «Ἰσλαμικῶν Χρονικῶν» τοῦ Ἀλδουεῶδου ἐν πέντε τόμοις. Αἱ νῦν ἐκδιδόμεναι ἐπιστολαὶ τοῦ μεγάλου τούτου φιλολόγου καὶ πολυστόρου εἶναι αὐτόγραφα θησαυρός. Τὸν πρὸς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαίότητα διάφυρον ἐθνουσιασμὸν μετέδοκεν ὁ Ρεΐσκιος καὶ εἰς τὴν μουσαφράφ αὐτοῦ συμβῶν, Ἐρνεστίαν, ἧτις ὑπῆρξεν ἀκάματος αὐτοῦ συνεργάτης, μεταφράσασα γλαφυρῶς πολλὰ ἀποσπάσματα ἀρχαίων Ἑλλήνων ποιητῶν καὶ συγγραφέων.

Ἐπιστολαὶ τοῦ Λόρδου Βύρωνος. Ἐν Λονδίνο ἐξεδόθη ἀκριβῶς ἐν πολυτελεῖ ἐκδόσει ὁ πρῶτος τόμος τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Λόρδου Βύρωνος, περιλαμβάνων τὰς ἀπὸ 1804—1813 γραφείσας. Ἐν τῇ χρονικῇ ταύτῃ περιόδῳ περιλαμβάνεται τὸ εἰς τὴν Ἀνατολὴν ταξίδιον τοῦ Βύρωνος, αἱ δ' ἑξ ἑλληνικῶν χωρῶν ἐπιστολαὶ του εἶναι ἀληθῆς θησαυρὸς πρὸς κατανόησιν τῶν αἰσθημάτων τοῦ μεγάλου ποιητοῦ καὶ διαφώτισιν τῆς ἔθνικῆς μας ἱστορίας τῶν χρόνων ἐκείνων. Αἱ ἑξ Ἡπείρου, αἱ ἐκ Πατρῶν, αἱ ἑξ Ἀθηνῶν ἐπιστολαὶ του πρὸς τὴν μητέρα του ἢ εἰς φίλους παρέχονται λίαν ἐνδιαφερόσας πληροφορίας λαογραφικὰς καὶ πολιτικὰς. Ἡ ἀφέλεια δὲ, ἡ χάρις καὶ τὸ ἀνεπιτήδευτον καὶ ἀτημέλητον μεθ' οὗ γράφονται αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ ἀναδεικνύουσιν αὐτὰς καὶ ἀνάγνωσμα καλαιστοητικῆς ἀπολαύσεως. Εἶναι πολὺ ἐθνουσιασμένος ὁ Βύρων ἀπὸ τὸν Ἄλλῃ πασάν διὰ τὰς περιποιήσεις, ἅς τῷ ἐπεδαψίλευσεν οὗτος, θαυμάζει δὲ τὰς ἀρετὰς τῶν Ἀλδανῶν. «Ἡ φιλοξενία εἶναι ἀναγκαία ἐδῶ, γράφει ἐκ Πατρῶν, διότι δὲν ὑπάρχουν ξενοδοχεῖα. Κατέλυσαι εἰς τὰς οἰκίας Ἑλλήνων, Τούρκων, Ἰταλῶν καὶ Ἀγγλῶν, σήμερον εἰς παλάτιον καὶ αὐρὸν εἰς σταυλὸν τὴν μίαν ἡμέραν με ἕνα πασάν, τὴν ἄλλην με ἕνα βροσκόν». Καὶ ἐν τῇ πρώτῃ τῶν ἑξ Ἀθηνῶν ἐπιστολῶν του ἔγραφε : «Κατοικῶ μόνος εἰς τὸ φραγκισκῶν μοναστήριον, [Σ.Ο. Ἦτο τὸ τότε παρὰ τὸ μνημεῖον τοῦ Δουικράτους μοναστήριον] με ἕνα καλόγηρον καπουκίνον καὶ με ἕνα μάγειρον Τούρκον, δύο Ἀλδανούς ἀγρίους, ἕνα Τάρταρον καὶ ἕνα διερμηνέα... Προχθὲς ὁ βοεβόδας ἢ διοικητὴς τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ μουφτὴς τῶν Θεσῶν, εἶδος μουσουλμάνου ἐπισκόπου, ἐδείπνησαν ἐδῶ καὶ ἀπεκτηνώθησαν με δυνατὸν ροῦμι, καὶ ἐπειδὴ ὁ καπουκίνος ἔπιεν ὅσον καὶ ἡμεῖς, τὸ ἀττικόν μου συμπόσιον διεξήχθη ἐν μεγάλῳ θορῶδι. Καὶ κατωτέρω : «Ἦλθον εἰς ἔριν με ἕνα Ἀθηναῖον ταχυδρόμον, ἔγω φιλιάν με τὸν Γάλλον πρόξενον καὶ ἕνα Ἰταλὸν ζωγράφον, καὶ τὰ ἔγω καλὰ με πέντε Τεύτονας καὶ Κίμβρους, Δανούς καὶ Γερμανούς, οἵτινες ταξιδεύουσιν ὡς ἀντιπρόσωποι μιᾶς Ἀκαδημίας. Ὁραϊότατα δὲ εἶναι κ' ἐκεῖνα ποῦ γράφει ἐκ τῆς φρεγάτας «Σαλπέτις» πρὸς ἕνα φίλον του. «Δὲν βλέπω διαφορὰν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τῶν Τούρκων, ἐκτός ὅτι αὐτοὶ φοροῦν μακρὰ καὶ ἡμεῖς κοντὰ, καὶ ἡμεῖς μὲν ὀμιλοῦμεν πολὺ, αὐτοὶ δὲ ὀλίγον. Εἶναι γνωστικοὶ ἄνθρωποι». Καὶ κατωτέρω : «Ἀγαπῶ τοὺς Ἑλληνας, οἵτινες εἶναι εὐπρόσωποι ἀπατεῶνες με ὅλας τὰς τουρκικὰς κακίας χωρὶς τὸ θάρρος των. Μερικοὶ ἐν τοσοῦτῳ εἶναι ἀνδρείοι, πολὺ ὀμιλοῦντες με τὴν προτομήν του Ἀλκιτιάδου. Αἱ γυναῖκες δὲ εἶναι τῶσον εὐειδέει». Δὲν εἶχε γνωρίσει ἀκόμη βέβαια τὴν Ζωὴν τὴν «Κορὴν τῶν Ἀθηνῶν», τὴν ὁποίαν τοσοῦτον ἐξύμνησεν.

Ἡ πενιχρὰ αὐτῇ σταχυολογία ἀποδεικνύει ἐπιχωρῶς τὸ ἐνδιαφέρον, ὅπερ παροουσιάζουν αἱ ἐπιστολαὶ αὐταὶ τοῦ Βύρωνος.

Ἐρις μεταξὺ Ἰψεν καὶ Βγιόρνσον. Εἰς προηγούμενον φύλλον τῶν «Ὀλυμπίων» ἐδώσαμεν εὐρεῖαν ἀνάγνωσιν τοῦ νέου ἔργου τοῦ Ἰψεν, τοῦ «Ἰωάννου Γαβριήλ Βόρχμαν». Τὸ ἔργον τοῦτο ἐγένετο ἀφορμὴ ἀφορμὰς ἔριδος μεταξὺ Ἰψεν καὶ τοῦ ἑτέρου μεγάλου τῆς Νορβηγίας ποιητοῦ τοῦ Βγιόρνσον. Διότι ὁ τελευταῖος οὗτος ἐν ταῖς σχέσεσι τοῦ δικηγόρου Χίγκελ πρὸς τὸν Βόρχμαν διαδέλεται ὑπει-

νιμοὺς τῆς μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀποθανόντος Νορβηγοῦ ὑπουργοῦ Ρίχτερ ἔριδος. Οὐ μόνον δὲ ἐν τούτῳ ὑπάρχουσιν ὑπαινίμοι κατὰ τοῦ Βγιόρνσον, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς προσώποις τοῦ Ἰρράδου, υἱοῦ τοῦ Βόρχμαν, καὶ τῆς κυρίας Οὐίλτον ὁ Βγιόρνσον διαδέλεται ὑπαινιγμούς καὶ ἐπιθέσεις κατὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ του βίου. Σημειωτέον ὅτι οἱ δύο ποιηταὶ συγγενεῖον ἐκ κηδεστίας, διότι ὁ υἱὸς τοῦ Ἰψεν, ὁ Ρίγουρδ, ἐνυμφεύθη θυγατέρα τοῦ Βγιόρνσον. Ἀναμένεται ἀφορμὴ ἀντιθέσεως τοῦ Βγιόρνσον κατὰ τοῦ Ἰψεν. Προσθετέον ἐν τούτοις ὅτι ὁ Ἰψεν διαφεύδει τὰς ἀποδοιδόμενας αὐτῷ ἐπιθέσεις, κατὰ τοῦ συναδέλφου καὶ συμπεθέρου του. Οὐδέποτε ἐν τοῖς ἔργοις του ὑπηνίχθη, λέγει, πρόσωπόν τι ζῶν, οὐδὲ ἐν τῷ μέλλοντι ποτε θά τὸ πράξη.

Ἐθνουσιασμὸς βασιλέως ἐπὶρ μουσουργοῦ. Ἐν τινι περιοδικῷ τοῦ Βερολίνου Ἐδημοσιεύθη ἐπιστολὴ ἀνεκδότος τοῦ βασιλέως τῆς Βαυαρίας Λουδοβίκου Β' ἀπευθυνομένη πρὸς τὸν φίλον του Ἰρχάρδον Βάγνερ, τὸν μέγαν ποιητὴν καὶ μελοποιὸν τῶν νεωτέρων χρόνων, τὴν ἐπαύριον τῆς πρώτης παραστάσεως τοῦ ἔργου του «Τριστάν καὶ Ἰζέλτα». Ἡ παράστασις αὕτη ἐγένετο κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1865 ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Μελοδράματος τοῦ Μονάχου. Ὁ Λουδοβίκος Β', ἧτο τότε εἰκοσάετης, ἡ δὲ ἐπιστολὴ αὐτοῦ ἀποδεικνύει ἐθνουσιασμὸν, συναρῶντα πρὸς τὴν παραφροσύνην.

Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη, μεγίστην ἐμποήσασα ἐντύπωσιν ἐν Εὐρώπῃ, ἔχει ὡς ἑξῆς : Πρὸς τὸν ποιητὴν τοῦ λόγου καὶ τῆς μουσικῆς Ἰρχάρδον Βάγνερ
Εἰς Μόναχον.

Υπέροχε καὶ θεε φίλε μου,

Δὲν ἠμπορῶ νὰ περιμένω ἕως αὖτις βράδῃ. Ἀπὸ τοῦδε ἀνυπομονῶ, πῶθον τὴν δευτέραν παράστασιν. Ἐγράψατε εἰς τὸν Πρίστερμάστερ ἐκφράζοντας τὸν ἔρδον μήπως ὁ ἐθνουσιασμὸς μου διὰ τὸ ἔργον σας ἐλαττωθῆ, ὡς ἐκ τοῦ τρόπου καθ' ὃν παίζει τὸ πρόσωπον τοῦ Κουρδανὰ ὁ Μίττερβουργερ. Εἶναι ἀληθές ὅτι ἡ ἐπιτυχία αὐτοῦ εἶναι μετρία. Ἀλλὰ, φίλτατε, πῶς ἠδυνήθητε νὰ συλλάβητε τοιοῦτον ἐνδοιασμὸν ; Εἶμαι καταμαγευμένος, εἶμαι τελείως ὑποχείριος. Τῆκομαι ἀναμένων τὴν προσεχῆ παράστασιν. Τὸ θαυμασίον μεγαλεῖον ἔργον, τὸ ὁποῖον παρήγαγεν ἡ μεγαλοφυΐα σου τίς ἠδύνατο νὰ τὸ ἴδῃ χωρὶς νὰ συγκινηθῆ βαθύτατα ὑπ' αὐτοῦ καὶ νὰ γίνῃ θιασώτης του ; Ἐργον ὑπέροχον, τὸ ὁποῖον δροσίζει τὴν ψυχὴν μου ! — Ἔγχε εἰς ἐκεῖνον ὅστις τὸ ἔπλασε, καὶ ἅς τὸν λατρεύουσ πάντες εἰς τὴν διάβασιν του ! — Ἀδέετε τὴν καλωσύνην, φίλτατε, νὰ εἰπῆτε εἰς τοὺς δύο λαμπροὺς καλλιτέχνας, οἵτινες διηρμήνευσαν τὰ δύο κυριώτερα πρόσωπα τοῦ ἔργου σας, πῶτην χάριν μοὶ ἐπροξένησαν. Διαδιδάσατε εἰς αὐτοὺς τὰς ἐγκαρδίας εὐχαριστίας μου. Σὰς ἱκετεύω, κάμετέ μοι τὴν χάριν νὰ μοὶ γράψητε προσχωρῶς ! Ἡπτεῦω, φίλτατε, ὅτι τὸ θάρρος τῆς δημιουργίας καὶ ἄλλων παρομοίων ἔργων δὲν θα σὰς ἐγκαταλίπῃ ποτέ. Σὰς ἱκετεύω νὰ μὴ παραιτηθῆτε τοῦ ἔργου σας. Ἀπευθύνομαι πρὸς ὑμᾶς ἐν ὀνόματι ἐκείνων οὗς πληροῦτε χαρᾶς, παρομοίαις πρὸς ἐκείνην, ἣν ὁ Θεὸς παρέχει εἰς τοὺς ἐκλεκτούς του. Σεῖς καὶ ὁ Θεός !

Θὰ μείνω μέχρι θανάτου, μέχρι τῆς ἐξαφανίσεώς μου, ἐν τῷ βασιλείῳ τοῦ σκότους.

Ὅλως ἀφοσιωμένος πρὸς ὑμᾶς ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΣ

Ἐν τοῖς ἀνακτόροις τῆς Μπέργ τῇ 12 Ἰουνίου 1865.

Τετρακοσιετηρὶς τοῦ Βασκου Δὲ Γάμα ἐν Πορτογαλίᾳ. Κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1897 συμπληρῶνται τετρακόσια ἔτη, ἀφ' ἧς ἡμέρας ὁ τολμηρὸς θαλασσοπόρος Vasco di Gama, ἀκολουθούμενος ἀπὸ ὀλίγους ψυχροὺς ναύτας, ἐπεχειρεῖ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς διὰ θαλάσσης πρὸς τὰς Ἰνδίας ὁδοῦ.

Ἐφαρμόζων τὸ θάρρος του, τὴν μελέτην του καὶ τὴν πειρὰν του, ὁ Βάσκος Δὲ Γάμα, ἀφ' οὗ παρέκαμψεν αἰσίως τὸ θελλωδὲς ἀκρωτήριον, ὅπερ ἔκτοτε ἐπωνομάσθη Ἀκρωτήριον τῆς Καλῆς Ἑλπίδος, ἐπέτυχε τὴν ἀνακάλυψιν ἐκείνην, ἧτις ἐμέλλε νὰ τὸν ἀποθανάτιση.

Ἡ ἀνάμνησις συμβάντος τοιοῦτου διὰ τὸ ἔθνος του καὶ τὸν κόσμον ὀλόκληρον θά ἐορτασθῆ μετὰ πρωτοφανοῦς μεγαλείου.

Θα προσκληθῶσι νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὰς ἐορτάς ὅλοι οἱ πεπολιτισμένοι κάτοικοι τοῦ κόσμου. Τὸ πρόγραμμα εἶναι πλουσιώτατον. Ἡ ἐκθεσις θά εἶνε γενικὴ. Θα κοπῶσιν ἐξεπίτηδες νομίσματα, μετάλλια, γραμματόσημα. Ἡ Λισβὼν διαθέτει μεγαλοπρεπῆς μέγαρον διὰ τὴν ἐκθεσιν ταύτην, ἧτις θά περιλαμβάνῃ παντὸς εἶδους προϊόντα. Πρὸς τοῦτο θά συναθροισθῶσιν εἰς Ταγον πολεμικὰ πλοῖα ὅλων τῶν ἔθνων καὶ ἐμπορικὰ πλοῖα ὅλων τῶν ἐταιριῶν.

Ὡς πρὸς τὸ ἱστορικὸν μέρος προετοιμάζονται μονογραφίαι ἐπὶ τῶν ἐξοχωτέρων φαινομένων τῆς Πορτογαλλικῆς ζωῆς καὶ τῆς ναυτικῆς αὐτῆς ἐξελίξεως. Τὸ ἔθνικόν τυπογραφεῖον Λισβὼνης ἐτοιμάζει μεγαλοπρεπῆ ἐκδοὶν τῶν Λουσιταδῶν, τοῦ ἐξόχου ποιήματος τοῦ Κάμπενς, οὔτινος ἦρωας εἶναι ὁ Βάσκος Δὲ Γάμα. Ποιηταὶ, μουσικοὶ, καλλιτέχναι ἐν γένει θά προσκληθῶσιν, θά παρασταθῶσι δὲ καὶ παλαιὰ Πορτογαλλικὰ δράματα. Ἀπὸ τῆς 8—10 Ἰουλίου 1897 ἡ Πορτογαλλία ὀλόκληρος θά πανηγυρίξῃ. Ἀμα τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου τῆς 8 Ἰουλίου ὅλα τὰ πολεμικὰ πλοῖα θ' ἀνυψώσουσιν τὴν Πορτογαλλικὴν σημαίαν καὶ θά τὴν χαίροισιν με 100 κανονιοβολισμούς καὶ οἱ κώδωνες ὅλων τῶν ναῶν θά κτυπῶσι πανηγυρικῶς. Στρατιωτικὰ καὶ ναυτικὰ ἐπιθεωρήσεις θά ἐπακολουθήσουσιν τὰς ἐορτάς.

Τὸ Κεντρικόν Κομιτάτον τῶν ἐορτῶν ἔχει ἐπὶ κεφαλῆς ὡς πρόεδρον τὸν κ. Φραγκίσκον Ἰωακίμ Ferreira de Amasal.

Θεωροῦνται συνδρομηταὶ μας, ὅσοι δὲν ἐπέστρεψαν μέχρι σήμερον τὸ φύλλον.

Ἐκ τοῦ Βασιλικῆ τυπογραφείου Ν. Γ. Ἰγγλέση.